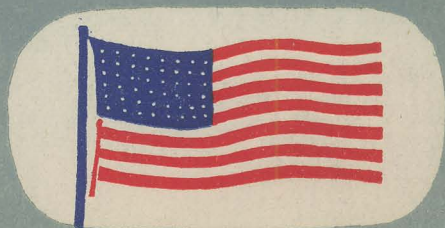

АРНОЛЬД МАРГОЛІН

ДЕРЖАВНИЙ
УСТРІЙ
СПОЛУЧЕНИХ
ШТАТІВ
АМЕРИКИ

АРНОЛЬД МАРГОЛІН
ДЕРЖАВНИЙ УСТРІЙ
СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ
АМЕРИКИ

АРНОЛЬД МАРГОЛІН

**ДЕРЖАВНИЙ УСТРІЙ
СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ
АМЕРИКИ**

Редакція перекладів документів:

Іван Решетар

Юрій Фединський

Літературна редакція Юрій Шевельов

Обкладинка Петра Холодного

diasporina.org.ua

Видано Українською Вільною Академією Наук у США і
Науковим Товариством ім. Шевченка в Америці, за ма-
теріальною допомогою Східньо-Європейського Фонду

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у США
Нью Йорк 1956

ARNOLD MARGOLIN

THE STRUCTURE OF GOVERNMENT OF THE UNITED STATES OF AMERICA

Ця книжка подає перший повний український переклад Деклярації Незалежності Сполучених Штатів Америки, Конституції США з двадцять двома доповненнями та Геттісбурзької промови Президента Лінколна — документів, що відіграли величезну роль у розвитку конституційної демократії в усьому світі.

Вступну статтю, що роз'яснює основи державного устрою Сполучених Штатів, написав Арнольд Давидовиц Марголін, один з будівників Української Народньої Республіки.

Published by the Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U.S., Inc., and the Shevchenko Scientific Society, Inc. with the assistance of the East European Fund, Inc.

Copyright 1956

by the Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U.S., Inc.

ВСТУП

Завдання цієї брошури ознайомити нових імігрантів з Конституцією Сполучених Штатів Америки та з тим, як працює американський уряд та американська політична система.

Ті, кому пощастило вирватися з ССРСР і прожити кілька років у вільних європейських країнах і хто недавно приїхав до Америки, мало знають про Америку і нерідко мають про неї хибне уявлення. Російську імперію, що їй на зміну прийшов ССРСР, створили впродовж кількох сторіч московські великі князі, а потім царі, провадячи агресивні війни й примусово анектуючи величезні простори в Східній Європі, в Сибірі, на Кавказі та в Центральній Азії. Царським урядам не вдалося засимілювати, себто зрусифікувати всі численні народи, що жили на цих анексованих територіях. Самодержавні царі боялися запровадити загальну освіту, бо освіченіший народ став би загрозою для системи диктатури російських царів над усією цією національною державою. Тим то в час революції 1917-го року майже все сільське населення (а це тоді означало коло вісімдесятьох відсотків усієї людности) говорило своєю національною мовою, співало своїх національних пісень і зберігало свої національні звичаї. Дуже характеристично, що навіть царі не вживали назви „русский народ” у своїх відозвах до людности всієї імперії, але завжди зверталися в своїх маніфестах

і урочистих деклараціях до народів російської держави. Подібні звичаї існували також у колишній австро-угорській державі, та ще й тепер існують у таких країнах, як Швейцарія чи Бельгія, де населення складається з народів, що зберігають свої національні мови і звичаї, хоч вони є лояльні громадяни своїх держав.

Зовсім інша психологія тих європейців, що переселяються в Америку. Ідучи „назавжди” в „Новий світ”, переважна більшість цих людей має намір негайно взятися вивчати англійську мову та приєднатися до американської культури, бо вони стали громадянами США добровільно, а не примусово. Тому в Америці навіть нема назви „народи Америки”, бо вже в першому поколінні імігранти починають почувати себе членами „єдиного американського народу”, хоч вони і зберігають любов до своїх предків, до рідних і друзів з „старого краю” та інтерес до своєї колишньої батьківщини.

Більш-менш систематична еміграція з Англії в Північну Америку почалася в XVII-му столітті. Почали приїжджати сюди сміливі й заповзяті люди тих шарів населення Англії та інших країн Західної Європи, серед яких було багато безземельних і безробітних. Ці люди вирішили шукати свого щастя в малозалюднених просторах Америки з її величезними можливостями для таких відважних піонерів. Тоді ж таки з’явилися численні групи емігрантів з Англії, що склалися з ідейних людей, які переселялися до Америки не через злидні, а тікаючи від релігійних та політичних переслідувань у тодішній Європі. Метою цих людей було забезпечити собі та всім іншим колоністам свободу сумління та закласти в Америці основи вільного людського співжиття.

Опір напівдиких племен, яким ще в часи Христо-

фора Колумба надано ім’я „індійців”, потреба боротися з незайманими густими лісами і обробляти ще ніколи не орану цілину, — все це вимагало надзвичайної енергії і працездатності. Багато колоністів об’єднувалися, щоб спільно вирубувати ліси та обробляти землю. Коли постали перші невеликі міста, в них були засновані так звані місцеві віча (народні збори) всього населення міста, та запроваджено самоврядування міст. Усе це сприяло розвитку таких рис характеру колоністів, які не могли розвинутися в народів, що жили в монархічних країнах тодішньої Європи або в самодержавній Росії. Вже в половині XVIII-го століття колоністи вільно висловлювали свою думку на зборах, не боячися репресій, та виявляли велику толерантність до поглядів інших людей, навіть тоді, коли ці погляди були протилежні поглядам більшості.

Така свобода слова й зборів, де обговорювано, як підносити добробут колоній та як поліпшити їх стосунки з Англією, витворювала в колоністів схильність до взаємних поступок і компромісів у їхніх ухвалах. І навіть коли уряд англійського короля Джорджа III-го став запроваджувати в колоніях штемплеві оплати на користь Англії (1765), податки на чай (1767) і почав обмежувати права колоній вільно розвивати власну промисловість і торгівлю з країнами континентальної Європи, навіть і тоді колоністи були готові піти на компроміс з Англією в усіх цих питаннях. Тільки після того, як виявилася впертість короля Джорджа III і брак бажання в нього та в його найближчих дорадників піти на якінебудь поступки, — щойно тоді колонії повстали проти Англії, вирішили відокремитися від неї і оголосили себе незалежною державою в Американській Деклярації Незалежності з 4-го липня 1776 року.

В нерівній революційній боротьбі з своєю доте-перішньою метрополією — могутньою Англією міцні духом колоністи своєю вірою в свободу, умінням знаходити союзників з-поміж інших держав та здібністю різних груп людности приходити до компромісових рішень і координувати свої сили проти ворога у війні, — досягли остаточної перемоги.

Ті риси американського життя, які радянська пропаганда подає тепер як прояви слабкості Америки, вже в кінці XVIII-го століття виявилися джерелом духової сили американського народу, що створив у своїй країні перший зразок дійсного народоправства, себто народний уряд, що його покликає сам народ і що він працює для народу. Таке окреслення народоправства — це вільний переклад з англійської мови славнозвісної формули одного з найбільших президентів і реформаторів Америки, Абрама Лінколна, — яку він виголосив у своїй Геттисбургській (Gettysburg) промові 19-го листопада 1863 року.

Зрозуміло, що в Сполучені Штати Америки завжди бажали переселюватися волелюбні люди, які не могли або не хотіли лишатися в країнах свого народження, де існували політичні і релігійні переслідування від панівних груп населення й реакційних урядів. І вже після недовгого перебування в Америці величезна більшість цих пересельців ставали палкими американськими патріотами, бо в Сполучених Штатах вони знаходили те, чого вони прагнули, себто свободу і народоправство.

ДЕКЛЯРАЦІЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ВІД КОНФЕДЕРАЦІЇ ДО ФЕДЕРАЦІЇ

Людність англійських колоній в Америці не мала представників у британському парламенті. Але колоністи знали, що за англійською традицією групи населення, які платять податки, повинні мати право вибрати й посилати до парламенту своїх представників. Американці-колоністи платили високі податки на утримання англійських урядовців та війська в Америці. Англійська олігархія хотіла тримати американські колонії в залежному становищі і загальмувати економічний розвиток колоній. Ціла низка законів підкреслювала другорядне становище колоній супроти англійської метрополії. Наприклад, 1764 року англійці встановили для оплати урядовців мито на цукор, хоч це шкодило американській торгівлі. 1764 року колоніям заборонено друкувати паперові гроші. 1765 року колоністи були примушені купувати гербові марки для газет та для різних документів (Stamp Act). Того ж року закон зобов'язав їх давати квартиру та харч англійським воякам. Ці два закони були найнеприємніші для колоністів; колоністи почали широку та успішну кампанію проти них. 1767 року англійці видали закон, що був корисний для Англійської Східньо-Індійської Компанії, але шкідливий для американської торгівлі. Спроби Англії запровадити ці закони та присутність великої кількості англійського війська в колоніях стримували розвиток американської революції.

В квітні 1775-го року відбулася перша битва у Лексінгтоні та Конкорді між колоністами та англійськими вояками. Це був початок американської боротьби проти тиранії, боротьби, що мала великий вплив на американську Конституцію. Американцям набридла тиранія, й вони почали боротьбу за республіканську форму влади.

Як відомо, головне командування військовими силами Америки доручено Джорджові Вашингтонові, нащадкові видатної англійської родини, дід якого переселився в Америку. Вашингтон був одним з великих землевласників у Вірджинії. Йому припало організувати війська. Але душею повстання і головним автором Деклярації Незалежності Америки був Томас Джефферсон, також великий землевласник і всебічно освічена людина, добре обізнана на поглядах відомого англійського філософа Джона Льюка та на творах видатного французького філософа і правника Монтеск'є. Деклярація Незалежності 4-го липня 1776 року, статті Конфедерації 1777 року, Конституція Сполучених Штатів Америки 1787 року, що набрала сили 1789 року, і десять перших поправок (Amendments) до цієї Конституції — Біл Прав — були втіленням принципів, висунених Льюком, Монтеск'є та іншими англійськими й французькими ліберальними мислениками.

Деклярація Незалежності, що була підписана членами Континентального Конгресу, перелічує в низці пунктів права людини на життя, свободу і на змагання до щастя. Автори Деклярації заявляють, що коли зловживання і злочин уряду вказують на його намір не зважати на вищезазначені права людини на свободу та встановлюють абсолютний деспотичний порядок правління, то населення такої країни має право й обов'язок усунути такий уряд і створити гарантії проти можли-

вості такої небезпеки в майбутньому. Засобом для цього може бути війна і революція.

Далі Деклярація перелічує всі зловживання й злочини англійського короля і уряду супроти колоній, та урочисто заявляє від імені народу цих колоній, що будь-який політичний зв'язок між колоніями і Великобританською Державою розривається.

З дня проголошення цієї Деклярації війна американських колоній з Англією тривала під гаслом їх повного відокремлення від Англії та їх повної незалежності.

До 1781 року американські колонії вступили між собою в Митний і Воєнний Союз, себто уклали договір Конфедерації. За два роки війна з Англією скінчилася перемогою Американської Конфедерації, — Англія визнала незалежність і самостійність Американської Республіки.

Слабкість Конфедерації була тому, що в її статтях не були визначені обов'язки окремих штатів фінансувати бюджет Конфедерації на загальні потреби для утримання її війська та інших спільних видатків. Конфедерація не мала також ні голови виконавчих органів, ні найвищого суду. Маючи це на увазі, вирішено утворити щільніший союз між усіма тодішніми тринадцятьма штатами, себто колишніми тринадцятьма колоніями, що були членами Конфедерації.

Щоб скласти Конституцію Сполучених Штатів, була скликана в Філадельфії Конституційна Конвенція, що скінчила свої праці у вересні 1787 року. Конституція була затверджена штатами 1789 року і стала основним законом Сполучених Штатів Америки. Але Північна Кароляйна ухвалила конституцію тільки в листопаді 1789 року, а Род Айленд — на весні 1796 року.

Між членами Конвенції були найвидатніші пред-

ставники людности Штатів. Попри всі відміни їх поглядів на політичні, економічні й соціальні основи людського співжиття, всі вони були об'єднані розумінням потреби щільнішого зв'язку між окремими штатами. Особливо активну й енергійну діяльність над опрацюванням Конституції виявили Джеймс Медісон, Александер Гамільтон і Бенджамін Франклін.

Гамільтон мало вірив у здатність народних мас правити державою. В дискусії про реченець уповноважень для президента Сполучених Штатів він висловлювався ввесь час за потребу „повної суверенности уряду”, за обрання президентів на час усього їх життя і за довгі реченці також і для членів законодавчих палат. Але більшість членів Конвенції трималася в цьому питанні діаметрально протилежного погляду. Дуже яскраво висловився про небезпеку „суверенности уряду”, а не народу, Медісон у своєму окресленні того, що являє собою не обмежена доглядом і контролем народу влада диктатора або групи олігархів над країною. „Тиранія” — словами Медісона — „це скупчення всієї влади в одних руках”. Тому, американська Конституція заснована на принципі розподілу влади.

Коли Гамільтон переконався в тому, що більшість делегатів Конвенції не поділяє його поглядів на необмежену компетенцію президентів та на обрання їх на цей відповідальний пост аж до їхньої смерти, він підпорядкувався рішенню більшості членів Конвенції.

Менш спірним було на Конвенції питання про однопалатну чи двопалатну систему майбутнього Конгресу Сполучених Штатів Америки. Тільки один делегат, а саме всіма шанований Бенджамін Франклін, висловився за однопалатну систему. Всі інші делегати боронили потребу двох палат. Бувши ще пристраснішим, ніж Гамільтон, прихильником погляду, що при остаточно-

му схвалюванні дебатованих питань повинна рішати виявлена голосуванням думка більшості, Франклін підпорядкувався рішенню більшості.

Таке глибоке розуміння принципу народоправства увійшло потім у плоть і кров усіх наступних поколінь американського народу. У зв'язку з цим у жадній іншій країні нема такої безмежної свободи й таких широких можливостей висловлювати свої думки, як у Сполучених Штатах Америки.

Друга характеристична риса, яку засвоїв від творців Сполучених Штатів американський народ, — це намагання досягти згоди всіх опіній в спірних питаннях і підпорядкування волі більшості. А коли після якогось часу виявиться, що більшість не мала рації або зробила помилку, то меншість, що з самого початку голосувала проти постанови, має в вільних країнах можливість старатися переконати більшість, щоб вона погодилась на перегляд рішення і заміну його новою постановою.

КОНСТИТУЦІЯ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ

Спроби систематичної організації окремих ділянок управління країною і поділ діяльності уряду на законодавчу, виконавчу й судову галузі зроблені в Англії задовго до появи відомого твору Монтеस्क'є „Дух Законів” (1748). Як великий прихильник англійської конституції, Монтеस्क'є називає її „дзеркалом свободи”. Але це не перешкодило йому виступити з справедливою критикою того факту, що в англійській конституційній системі поділ урядової влади на вищезгадані три галузі її діяльності не здійснений послідовно, бо деякі основні функції законодавчої, виконавчої й судової діяльності скупчені в руках того самого органу управління. Наприклад, головні представники виконавчої влади фактично призначаються тією політичною партією, що має більшість членів у парламентах. Прем'єр-міністр в Англії та його кабінет перебувають під постійною контролею парламенту і кожного разу, коли парламент заявляє вотум недовіри, прем'єр і його кабінет змушені подаватися в димісію. Монтеस्क'є твердив, що не може бути ніякої свободи там, де законодавчі й виконавчі функції управління виконуються під проводом тієї самої особи та тієї самої групи урядовців. Так само Монтеस्क'є критикував залишення судових функцій у руках законодавця або скупчення в руках судді судових і законодавчих функцій.

Автори американської Конституції докладали й собі всіх старань, щоб розподіл вищезгаданих функцій

між трьома окремими органами управління був здійснений з якнайбільшим наближенням до ідеалу, вказаного в „Дусі Законів” Монтеस्क'є. Згідно з американською Конституцією, вся законодавча влада належить Конгресові. Але голову виконавчої влади, себто Президента країни, вибирає американський народ, а не Конгрес, і Президент відповідальний безпосередньо перед усім народом. Крім того не Конгрес, а Президент, сам формує свій кабінет міністрів, цілком йому підпорядкований і цілком відповідальний перед ним, а не перед Конгресом. І хоч Президентів вибір міністрів мусить бути затверджений Сенатом, фактично це виявляється лише формальністю, і Сенат майже ніколи не користувався своїм правом не затверджувати небажаної, на його думку, особи.

В американській Конституції не згадується ні про раду міністрів (Кабінет), ні про політичні партії. Американські міністри називаються секретарями; міністер закордонних справ — Державний Секретар (Secretary of State). У Конституції згадується, і то принагідно, тільки про трое міністерств — закордонних справ, фінансів та військових справ, — а Конгрес сам утворює нові міністерства, коли треба. Наприклад, після Другої Світової Війни замість міністрів війська й фльоти Конгрес утворив міністерство народної оборони, яке охоплює і повітряні військові сили. Крім того існують такі міністерства: юстиції (attorney general), пошти, сільськогосподарства, праці, торгівлі. Цікаво, що міністерству внутрішніх справ (of interior) не підпорядковані жадні поліційні установи, воно порядкує майже виключно зберіганням народних ресурсів та адмініструє національні парки та громадські землі. 1953 року Конгрес утворив міністерство здоров'я, освіти й добробуту.

В американській Конституції були зроблені деякі конечні відступи від цілковитого й послідовного розподілу трьох галузей управління, а саме: американські послы, члени найвищого Суду Сполучених Штатів Америки, члени федеральних судів та інші урядові особи не вибираються народом, а призначаються Президентом за згодою Сенату. Президентові також належить право й обов'язок укладати договори з чужоземними державами, при умові, що такі договори будуть затверджені двома третинами сенаторів. Є ще деякі відступи від занадто ригористичних вимог цілковитого поділу функцій між трьома галузями управління, але про них буде мова нижче, в зв'язку з питанням про так звані взаємні „перевірки и врівноваження” (checks and balances) окремих ділянок державної влади. Майже всі конституції інших європейських країн, відомі під назвою парламентських конституцій, згідно з англійським зразком, ставлять виконавчу владу в багато більшу залежність від парламентів, ніж американська Конституція.

Однією з важливих рис американської Конституції є те, що всі штати, малі чи великі, мають однакове представництво в Сенаті, себто людність кожного штату вибирає двох сенаторів. З другого боку, в Палаті Представників, де є 435 членів, населення Америки репрезентоване пропорційно до кількості населення в кожному штаті. Кожних десять років відбувається перерозподіл мандатів, якщо загальний перепис людности показує великі зміни, себто значне збільшення або зменшення населення в окремих штатах.

Конституція Сполучених Штатів передбачає можливість змін у Конституції у формі так званих поправок (Amendments). Схвалення й затвердження таких поправок залежать або від двох третин (2/3) депу-

татів Палати Представників і Сенаторів Сполучених Штатів, або від двох третин законодавчих Палат окремих штатів, що вносять такі поправки. Коли такі пропозиції ратифіковано трьома четвертинами всіх штатів або трьома четвертинами членів спеціальних Конвенцій, скликаних Конгресом Сполучених Штатів, то поправки стають частиною Конституції.

Повертаючися до згаданого вище питання про „взаємні перевірки й врівноваження” окремих ділянок державної влади, треба відзначити, що поруч з іншими функціями Палати Представників Конституція надає цій Палаті право висувати обвинувачення в злочинах проти Президента Сполучених Штатів, федеральних суддів і деяких інших представників виконавчої й судової влади. Щож до права передавати до суду й судити їх, то це, згідно з Конституцією, є прерогатива Сенату, який також уповноважений усувати таких осіб з посади, коли їх визнано винними.

Щодо права перевіряти конституційність тих чи тих законів або актів Конгресу, то у всіх випадках, коли до федеральних судів надійде заява чи то від приватних осіб, чи то від товариств, корпорацій або державних установ як позовників або оскаржених, про те, що той чи той закон суперечить Конституції Сполучених Штатів, федеральні суди зобов'язані розглядати такі заяви заінтересованих сторін і ухвалювати рішення в цих питаннях, себто проголошувати закон чи Акт Конгресу, про який іде мова, конституційним або неконституційним, при чому в другому випадку даний закон або Акт Конгресу вважається за анульований.

Коли такі питання на заяви сторін у процесах виникають не в федеральних, а в штатних судах, то ці останні мусять пересилати такі питання про консти-

туційність чи неконституційність закону чи Акту Конгресу на розгляд і рішення федеральних судів. В більшості випадків ці справи приходять в ході інстанцій до Найвищого Суду Сполучених Штатів. Розгляд і рішення цих питань Найвищим Судом це його основна функція. Щоб федеральні судді почували себе цілком незалежними від Президента і від Конгресу Сполучених Штатів, вони призначаються на ці посади на весь час їх життя, або, як це зформульовано в Конституції, федеральні судді призначаються на весь час, доки вони поводяться бездоганно.

Найважливіше право контролю над законодавчою діяльністю Конгресу, що його надається Президенту Сполучених Штатів, є його право так званого вето. Згідно з Конституцією кожний законопроект, схвалений Палатою Представників і Сенатом, посилається Президенту на затвердження. Установлено десятиденний реченець, протягом якого Президент мусить або підписати законопроект, або заявити своє вето, себто свою відмову зробити це. Коли президент утримується і від підпису законопроекту і від накладення вето, себто свого протесту проти законопроекту, протягом десятих днів, то його мовчання вважається за вияв його згоди, і тоді законопроект автоматично стає законом. Але коли Президент накладає своє вето, законопроект разом з мотивами вето повертається до тієї Палати Конгресу, де цей законопроект був спершу ухвалений. Нове рішення цієї Палати посилається на розгляд другої Палати. І коли більшістю двох третин голосів у кожній з цих Палат вето Президента буде відкинене й обидві Палати, себто Палата Представників і Сенат, висловляться за затвердження законопроекту, то він стає законом. Отже, останнє слово й остан-

не рішення про долю законопроектів належить у Сполучених Штатах не Президенту, а Конгресу.

Якщо Президент одержує від Конгресу закон для затвердження під час останніх десяти днів поточної сесії Конгресу й не погоджується з цим законом, то він уживає свого права на вето й відмовляється підписати цей закон. Президент не мусить пояснювати причини свого відмовлення; це вето називається „кишеньковим” (pocket veto).

ПРЕЗИДЕНТ, КОНГРЕС ТА СУДОВА ВЛАДА

Президент Сполучених Штатів Америки має дуже складні й важливі обов'язки, і його роля в державі дуже велика. Конституційні королі Великобританії, Скандинавських країн, Бельгії, Голляндії і Президент Французької Республіки виконують головне формальні функції офіційної репрезентації, але американський Президент є одночасно і формальний і фактичний голова уряду.

Президент Сполучених Штатів — фактичний і відповідальний перед народом голова виконавчої влади, він є слуга народу. Він мусить завжди зважати на думку більшості народу і мусить дотримувати більшості обітниць, які він дав народові під час виборів. Як слушно відзначив у своїй відомій книжці про Америку англійський письменник Джеймс Брайс, у жадній іншій країні громадська думка не має такої великої сили, як в Америці. Американський народ має велику віру в своє природне право правити країною та в демократичну форму уряду.

Президенти вибирають на чотирирічний період. Перший Президент Америки, Джордж Вашингтон, був двічі обраний Президентом, себто пробув на цій посаді вісім років. Але, коли населення захотіло обрати його також на третій період, він відмовився виставити свою кандидатуру. З того часу в Америці встановився такий звичай, що ніхто не може бути Президентом

понад вісім років. Зформулював цей принцип Томас Джефферсон ще тоді, коли Вашингтон був Президентом. Джефферсон наполягав на тому, щоб період урядування одного Президента був обмежений коротким реченням та щоб Президент не був „незаступний”. Пізніше, коли сам Джефферсон був Президентом Америки впродовж восьми років, він також, як давніше Вашингтон, відмовився кандидувати в третій раз.

Цей принцип, установлений Джефферсоном, ви знала за правильний переважна більшість американців, свідомих того, що пост Президента — не привілей, а важкий обов'язок, і відповідальна служба народові. Взагалі, творці американської Конституції не вірили в існування „незаступних” людей, не обожнювали навіть видатних своїми здібностями й заслугами політичних і громадських діячів та не робили з них ідолів, як це практикувалося в абсолютних монархіях тодішніх часів або в країнах тоталітарної диктатури в ХХ столітті.

Спроби Президента Гранта й Президента Теодора Рузвелта порушити цей звичай і урядувати більше двох періодів не увінчалися успіхом, бо під час головування на третій період вони не одержали підтримки більшості.

Перший раз населення відступило від цього звичаю тоді, коли Президент Франклін Рузвелт під впливом і за намовами своїх приятелів між лідерами Демократичної партії, виставив свою кандидатуру на третій, а відтак на четвертий період, і обидва рази був обраний. На початку четвертого періоду президентства Рузвелт помер, прослуживши на цьому посту дванадцять років і сім тижнів. Цього разу, відступ населення Америки від укоріненого звичаю був спричинений тим, що в ті часи над західним світом нависла

загроза від Гітлера. Користаючися з прислів'я, демократи казали, що це не був час „на перепрягання коней”.

Проте, як тільки після закінчення війни і після конференції в Потсдамі стало ясно, що на зміну режимові Гітлера з'явилася загроза для всього світу від ще могутнішого тоталітарного режиму Сталіна, в психології чималої частини американського народу стала зміна, спричинена розчаруванням у зовнішній політиці Рузвелтової адміністрації. Ця зміна в настроях американського народу виявилася в резолюції Палати Представників і Сенату на початку 1947-го року про потребу заборонити законом, щоб будь-хто був Президентом понад два періоди.

Для того, щоб ця пропозиція Конгресу стала законом, згідно з Конституцією її мусли затвердити три чвертини законодавчих Палат усіх сорока восьми штатів.

Законодавчі Палати двадцять чотирьох штатів схвалили цей законопроект як двадцять другу поправку до Конституції. Після цього ще дванадцять штатів висловилися за затвердження цієї поправки, і на початку 1951 року вона була визнана затвердженою і 1-го березня 1951 року стала частиною Конституції.

Президент має дуже великий вплив на закордонну політику, бо йому належить ініціатива в цій ділянці. Він має також велику владу, як головнокомандувач військових сил, зокрема під час війни. Межі влади Президента, як головнокомандувача ще не цілком установлені.

Поки американська Конституція, складена 1787 року, не була затверджена і 4-го березня 1789 року не набрала сили, в Нью Йорку від жовтня 1787 до травня 1788 року опубліковано 85 статтів у виданні під наз-

вою „Федераліст”. Авторами цих статтів були відомі члени Конституційної Конвенції: Медісон і Гамільтон, та відомий юрист і дипломат того часу Джон Джей. В одній із цих статтів (ч. 52) була висловлена думка за дворічний період урядування, встановлений Конституцією для членів Палати Представників бо, як сказано там: „Чим більшою є влада, тим коротший мусить бути реченець, на який вона встановлюється”. Далі, в тому самому числі „Федераліста” висловлено також думку, що „часті вибори, безумовно є єдина форма політики, при якій може бути з успіхом забезпечений щільний зв'язок вибраних з народом”. Ця думка особливо правильна щодо членів Конгресу, бо як для депутатів Палати Представників, так і для сенаторів не встановлено жадних обмежень в їх праві бути обраними на будь-яку кількість каденцій. Тому для них треба бути в найщільнішому контакті з виборцями в їхніх штатах і виправдовувати покладені на них надії, бо від цього залежать їхні шанси на переобрання на наступні каденції. Інакше кажучи, члени американського Конгресу завжди мусять виходити з поглядів і волі своїх виборців. І мають цілковиту рацію ті американські і європейські державознавці, які вже давно відзначили в своїх творах, що в Сполучених Штатах Америки громадська думка має багато більший вплив на урядові кола, ніж у інших країнах світу.

Найвищий Суд Сполучених Штатів Америки — це найвища й остання інстанція американських Федеральних Судів. Особливо важлива його роля як тлумача законів з погляду їх конституційності. Щодо цього американська Конституція — єдина в світі, бо інші конституції не знають такого контролю судової влади над законодавством.

Недавно відбулося дуже знаменне рішення аме-

риканського Найвищого Суду про межі влади Президента Сполучених Штатів. Особливо цікава в цьому рішенні думка одного з дев'ятох суддів цієї найвищої інстанції федеральної судової системи. „Приклад нічим не обмеженої влади англійського короля Джорджа III-го, — завважує цей суддя, — і згадка в Американській Деклярації Незалежності про всі хиби правління англійського короля того часу дають привід сумніватися, щоб автори Американської Деклярації мали на увазі створити Президента на подобу англійського короля Джорджа III-го”. Другий найвищий суддя, що теж брав участь у розгляді цієї справи, звернув увагу на те, що американський Президент може давати накази тільки тоді, коли в Конституції або в якомусь Акті Конгресу існують прямі вказівки, що питання, до обсягу яких належить даний наказ Президента, входять у компетенції виконавчої влади Президента. Майже в усіх інших конституційних державах тлумачення конституції належить до компетенції парламенту, а не найвищого суду.

Другою важливою функцією федеральних судів є розгляд суперечок між двома чи більшою кількістю штатів. З уваги на те, що американська Конституція гарантує кожному штатові збереження республіканської форми правління, всяке обвинувачення в порушенні кимсь цієї гарантії в якомунебудь із штатів мусить, очевидна річ, розглядатися не в штатному, а в федеральному суді, а у випадку відклику рішення нижчого федерального суду справа доходить до Найвищого Суду, що ухвалює остаточне рішення.

Як виразно сказано в десятій поправці до Конституції затвердженій 1791 року, всі ті функції, що не були Конституцією передані федеральній владі Сполучених Штатів Америки, належать окремим штатам

і народів. Таким чином і всі судові справи, крім вищезазначених, які Конституція передає компетенції федеральних судів, належать до юрисдикції судів окремих штатів.

Ще перед затвердженням Конституції 1789 року, себто коли ще існувала Конфедерація, кожний з тринадцяти первісних штатів мав свою окрему Конституцію, свої окремі закони і свої окремі суди. Конституція штату Месачусетс уже 1780 року проголошувала, що „всі внутрішні справи належать до юрисдикції окремих штатів”. Цей принцип був включений також у Конституцію Сполучених Штатів.

Згадані вище постанови Конституції про довічне урядування найвищих і всіх інших федеральних суддів були подиктовані потребою забезпечити повну незалежність їх діяльності від Президента й Конгресу. Цей спеціальний підхід до питання про термін урядування для суддів пояснюється тим, що суди мусять виходити в своїх рішеннях виключно з законів країни, а не з мінливої громадської думки й настроїв людности.

ПРОЦЕДУРА ЗАКОНОДАВСТВА В СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ АМЕРИКИ

Законопроект в Америці й в усіх англосаксонських країнах взагалі зветься „біл”. Згідно з американською Конституцією тільки члени Конгресу мають право вносити біли у відповідну Палату Конгресу, себто в Палату Представників або в Сенат. Але фактично дуже мале число білів постає з ініціативи членів Конгресу. В переважній більшості випадків ініціатива законопроекту виходить від зацікавлених у тому чи тому питанні громадян або груп громадян, товариств, корпорацій або урядових інституцій. Число білів, що їх вноситься в Конгрес, дуже велике. Наприклад, за час урядування Конгресу 79-го скликання впродовж 1945 й 1946 років внесено приблизно дванадцять тисяч білів. З того часу кількість білів, що їх вноситься щороку в обидві Палати Конгресу, дуже збільшилася.

Члени Конгресу виявляють звичайно велику увагу до бажань людности тих штатів, що вони репрезентують, — особливо в тих випадках, коли до них звертається впливова організація, від якої великою мірою залежить переобрання депутатів Конгресу, себто членів Палати Представників і сенаторів, на наступні каденції. Є навіть спеціальні „представники” таких груп і організацій, відомі під назвою „лобістів”. „Лобі” по англійському означає приймальні кімнати в будинках громадських інституцій, у готелях і т. ін. В „лобі” Палати Представників і в „лобі” Сенату члени Конгресу приймають своїх співгромадян і вислухують їх

петиції про внесення пропонованих ними білів. Деякі групи підтримують такі біли, що вони вважають корисними для інтересів усієї країни. Але буває, що деякі групи домагаються внесення білів, що принесли б користь тільки їм самим. Серед таких груп та їх „представників” є певна кількість людей, що намагаються вплинути на „свого” сенатора, або „свого” делегата в Палаті Представників, щоб він вніс біл навіть шкідливий для добробуту чи здоров’я більшості населення в даному штаті або навіть у всій країні.

Американські журналісти пильно слідкують за діяльністю „лобістів” і викривають тих, які заходяться коло справ, що мають на оці особисті або групові інтереси з шкодою для інтересів загалу.

Щоб оформляти й редагувати біли, в обох Палатах Конгресу є спеціальні урядовці, так звані „драфтсмени”. Зредаговані ними біли друкуються, і після попереднього заслухання в Палаті Представників або в Сенаті кожний біл передається у відповідну комісію Конгресу залежно від його змісту. Останнім часом у Палаті Представників було близько двадцяти таких комісій, наприклад, комісія в земельних справах, фінансова комісія тощо. В Сенаті недавно нараховувалося коло п’ятнадцятьох комісій, як комісія закордонних справ, комісія справ праці і т. д.

Копії білу розсилаються членам відповідної комісії й представникам зацікавлених сторін. Після цього призначається засідання комісії, щоб заслухати біл у присутності його фактичних ініціаторів, представників заінтересованих у цьому білі груп і повноважних представників урядових установ. Припускається допит свідків і експертів.

Після такого всебічного розгляду білу, комісія виносить своє рішення про нього і посилає його на

розгляд пленуму. Біли, схвалені пленумом Палати Представників, посилають на розгляд і рішення у Сенат. Біли, що спершу були внесені в Сенат та були схвалені пленумом Сенату, посилають на розгляд і рішення в Палату Представників.

Конституція вимагає, щоб усі біли про податки та інші урядові оплати вносилися спершу в Палату Представників або в Сенат залежно від того, хто саме офіційно пропонує цей біл: член Палати Представників чи сенатор.

Біл, ухвалений обома законодавчими Палатами, посилається на затвердження Президентів Сполучених Штатів. Дальша процедура вже була описана, в зв'язку з питанням про Президентове право вето.

У країні, де існує право всіх груп населення вільно висловлювати свої думки в усіх політичних, економічних і соціальних справах, це право дуже дбайливо охороняється. І хоч остаточне рішення в демократичних країнах належить більшості населення або більшості його представників у законодавчих установах, але меншість, що не поділяє погляду більшості, дуже цінить своє право необмежено висловлювати думки й докази на оборону своїх поглядів під час дискусій у законодавчих Палатах перед голосуванням і ухвалою рішень. Одним із засобів для здійснення цього права докладно з'ясувати свої думки є так званий „філібустер”, себто намагання меншості в Сенаті, ставленням усіляких пропозицій або поправок до поданих більшістю резолюцій перешкодити закінчити дискусію й відтягти рішення, до якого більшість хоче прийти якомога швидше.

„Філібустер” — навмисне зволікання з дебатами — не дозволяється в Палаті Представників, бо там надто багато членів, але іноді припускається в Сенаті.

БІЛ ПРАВ ТА ІНШІ ДОПОВНЕННЯ (ПОПРАВКИ) ДО КОНСТИТУЦІЇ

Найвищий Суддя Вільям Даглес правильно відзначив у недавно виданому збірнику своїх промов (1948 року), що найважливіша різниця між демократичними країнами і країнами тоталітарного режиму полягає в тому, що в демократичних країнах існують, громадянські права, а в тоталітарних країнах вони відсутні. Даглес підкреслює також, що ця різниця на багато істотніша, ніж відмінності в економічній і соціальній системі людського співжиття в різних країнах. Тому суддя Даглес надає особливого значення Білові Прав Людини й Громадянина.

Ініціатором скасування привілеїв аристократії й перворідности, а також установа Білу Прав в Америці, був Джефферсон. Більшість членів Конвенції поділяли його погляди в цій справі. Але згідно з традицією американських освічених людей і згідно з практичним розумінням так званого „пересічного американця”, члени Конвенції хотіли спочатку дійти компромісової згоди щодо тексту Білу. Тому вони не встигли включити Біл у первісний текст Конституції (1789 року). Конгрес виробив остаточну редакцію білу, і він був ратифікований трьома четвертими штатів у грудні 1791 року в формі перших десятих поправок до Конституції.

Біл установив у молодій американській державі

свободу релігії, принцип відокремлення церкви від держави, свободу слова, преси, зборів і петицій про відплату незаконно заподіяної шкоди. Біл гарантує всій людині недоторканість особи, помешкання, паперів, листів, від „необґрунтованих” обшуків, трусів та конфіскації. Передбачені законом судові ордери на трус передаються поліції для виконання лише в тих випадках, коли вина запідозреної особи видається ймовірною та стверджується заявами свідків. Компетенція Суду Присяжних точно означена і встановлена обов'язковість пред'являти обвинуваченому акт обвинувачення. Взагалі, в Білі передбачені всі можливі заходи, щоб забезпечити обвинуваченим і підсудним їхнє право на „належний законний процес” (due process of law).

Серед цих заходів слід відзначити право заарештованого, запідозреного в злочині, вимагати у судді в тій окрузі, де міститься поліційна станція або в'язниця, щоб цей суддя послав тому, хто його заарештував, судовий наказ привести заарештованого в суд для вислухання його пояснень. Такі накази називаються “writs of habeas corpus”; вони були вперше запроваджені в Англії вже в XIII-му столітті. Коли суддя, вислухавши заарештованого, не вважатиме за можливе звільнити його або випустити його на поруки, заарештований може домогатися якнайшвидшого судового розгляду його справи.

Цей надзвичайно важливий привілей для охорони населення від довільних або необґрунтованих арештів був включений в американську Конституцію.

Якщо органи судової влади чи поліція порушать установлені Білем гарантії, обвинувачені й підсудні можуть легко добитися повернення їм цих прав.

Наприклад, документи, листи і інші речі, забрані

поліцією в запідозрених осіб без пред'явлення їм судового ордеру на трус і відібрання в них речей, не мають доказової сили. В недавній голосній справі про державну зраду присуд був уневажнений і був призначений новий розгляд справи саме через вищезгадане порушення законної постанови про трус і через відібрання від обвинуваченої особи документів без судового ордеру на трус.

Під час поновного розгляду справи всі ці документи були вилучені з доказів вини підсудного, і його судили тільки на підставі інших доказів, законно одержаних у попередньому слідстві.

Американський Біл Прав залишається в силі й тепер. Цей Біл і французька Деклярація Прав Людини й Громадянина правили за зразок для всіх держав, що теж ввели в свої конституції гарантії основних прав людини.

Майже всі дальші поправки до американської Конституції були зроблені вже після американської громадянської війни шістдесятих років минулого століття. У зв'язку з скасуванням рабства негрів ці останні були зрівняні в політичних правах з білим населенням. В 15-ій поправці до Конституції, ратифікованій 1870 р. сказано, що право участі в виборах до Конгресу Сполучених Штатів, як і в виборах у кожному штаті до його урядових установ, включно з правом бути вибраним, мають усі громадяни незалежно від їх расового походження, кольору шкіри або попереднього стану рабства.

Таким чином мрії Бенджаміна Франкліна, Джефферсона та інших авторів Деклярації Незалежності й Конституції здійснилися. Франклін був навіть засновником спеціального товариства, що обстоювало скасування рабства в Америці. Але тоді ще було неможли-

во переконати в потребі такої реформи більшість білої людности Америки, особливо великих і малих землевласників, що користувалися працею негрів на плантаціях при найменших видатках на їх утримання в найпримітивніших умовах існування. І тільки в половині XIX-го століття, коли в північних штатах поруч із хліборобством розвинулася промисловість і разом з цим постала численна кляса буржуазії, кількість прихильників скасування рабства в цих північних штатах помітно зросла. Цим і пояснюється факт, що питання про долю негрів стало однією з причин громадянської війни південних штатів з північними. Президент Лінколн проголосив скасування рабства 1863 року, ще до закінчення цієї війни.

Після 15-ої поправки до Конституції Сполучених Штатів, найважливіша 19-та поправка ухвалена 1920 року, яка встановила право жінок брати участь у всіх виборах до урядових установ нарівні з чоловіками.

УРЯДИ ОКРЕМИХ ШТАТІВ

Деякі історики й державознавці Америки правильно окреслюють суть державного устрою Сполучених Штатів Америки, називаючи їх Республікою Республік. Справді, кожний штат — це своєрідна автономна держава. Компетенція штату обмежена тільки в тих нечисленних, але дуже важливих функціях, які належать до обсягу діяльності федерального, себто всеамериканського уряду і які перелічені в Конституції. Головні з цих функцій — це закордонна політика й взаємини з чужоземними державами, регулювання торгівлі між поодинокими штатами і торгівлі Сполучених Штатів з іншими державами, організація збройних сил для оборони всієї країни на випадок війни та піклування про загальний добробут усієї людности Сполучених Штатів. Щоб здійснювати ці завдання, американський Конгрес має право накладати податки на все населення Сполучених Штатів, провадити набір до війська, встановлювати однорідну для всієї країни грошову систему і продукувати металеві та паперові гроші. Пошта теж організовується і керується федеральним урядом.

Всі інші численні справи політичного, громадського, господарського, освітнього й культурного життя кожного поодинокого штату згідно з 10-ою поправкою до Конституції належать до компетенції урядів штатів. Кожний штат має свою конституцію, що визна-

чає кордони штату і функції законодавчих, виконавчих і судових органів штату; конституції штатів мають у собі біли прав, а далі правила про штатні школи й університети, про штатні податки, про шляхи сполучення, про штатну міліцію, про штатні шпитали, про корпорації тощо. Членів обох штатних законодавчих палат вибирає людність штату. Виконавчу владу очолює губернатор штату, обраний народом на 2 або 4 роки. Законодавча влада у всіх штатах двопалатна, за винятком Небраски, де є тільки одна палата.

Звичаєве право й штатні закони, що в своїй основі склалися під впливом англійського звичаєвого права (common law), часто різняться одне від одного в різних штатах. Закони про устрій штатних судів і про судовий процес своїм змістом і формою теж відмінні в кожному штаті. Це — цілком природне явище, бо майже кожний штат ще до свого вступу в склад Сполучених Штатів Америки мав свою конституцію й свої закони, складені відповідно до бажань і ухвал своєї людности.

Рішення так званих Високих Апеляційних Судів окремих штатів у процесах між громадянами того самого штату — остаточні. Тільки в тих випадках, коли одна з сторін у процесі висуває питання про суперечність того чи того штатного закону або конституції штату із змістом Конституції Сполучених Штатів, — справу передають на розгляд і рішення федеральних судів.

Деяку схожість з автономними американськими штатами мають швейцарські кантони з їх дуже широкою системою самоврядування. Сполучені Штати Америки й Швейцарська Федерація були в минулому і є тепер ті країни, де досвід федерації дав найпозитив-

ніші наслідки. Взагалі, досвід показав, що для успіху федерації треба щоб вона складалася з країн, що мали давніше самостійне управління та чия людність добровільно вирішила договором об'єднати ці країни в союз держав або навіть відразу в союзну державу. Таке добровільне об'єднання країн зветься союзом або федерацією „знизу”. У протилежність цьому федерування централістичних держав „згори” звичайно не має успіху, як це показали такі експерименти в Південній Америці. Створення федеративної держави може бути успішним тільки тоді, коли воно починається з побудови солідних підвалин, а не з даху. Цілком фіктивним виявилось перетворення на так званий федеративний союз такої величезної централістичної держави, якою була Російська імперія.

Справжня, а не паперова автономія окремих штатів у вільних федеративних країнах і самоврядування так званих графств (counties), міст, сіл та інших адміністративних одиниць відкривають безмежні можливості для здібних і енергійних мешканців штату, що мають природний хист до громадської діяльності й можуть присвятити себе праці на піднесення добробуту штату і його людности. А з добробуту окремих штатів твориться добробут усієї федеративної держави. І тому права поодиноких штатів на широку автономію цінні не тільки для їхнього власного розквіту, але й для зростання політичної і економічної сили та для культурного розвитку всієї держави, що в неї входять ці штати.

З другого боку, праця в штатних установах — це дуже добра школа для громадських діячів. З-поміж них часто вибиваються кандидати на відповідні становища у Федеральному Уряді.

Нема нічого дивного в тому, що в Сполучених

Штатах Америки є багато гарячих прихильників збереження прав поодиноких штатів в їх цілості. Незалежність штату від накиненої згори рутини створює можливість проявляти вільну ініціативу в шуканні нових шляхів, щоб поліпшити методи й засоби промислової продукції, щоб поліпшити матеріальні й культурні умови людського життя, розвивати транспорт тощо, — і це наочно доказує величезну цінність прав окремих штатів, що їх вони мають в Америці.

Найвищий Суддя Люї Брандейс часто вказував на факт, що завдяки автономії окремих штатів в американській федерації вони являють собою 48 лябораторій, де існує можливість робити спроби нових реформ у сфері людського співжиття. Кожний успішний експеримент, зроблений в одному штаті, може спонукати інші штати і навіть усю країну використати такий здобуток для поступу й добра всієї держави, а іноді й всього світу.

ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ

Історія й структура американської держави великою мірою вплинули й на політичне життя країни. Американцеві властиві виразна свідомість даних йому конституцією прав і свідомість приналежності до свого штату і до громади свого міста чи поселення. В Америці нема нічого, що можна було б назвати „панівною ідеологією”, але американців споріднює між собою відданість демократії і спільний для переважної більшості нації спосіб життя.

Політична система Сполучених Штатів базується на двох головних партіях. Різниця між демократичною й республіканською партіями не ідеологічна; вона полягає в різному підході до завдань, що стоять перед нацією, і до шляхів, якими можна їх здійснити. Американці — великі прихильники традиції; тільки цим можна пояснити, що не зважаючи на те, що консервативні елементи обох партій куди ближчі одні до одних, ніж до радикальних елементів в середині своєї ж партії, — не відбувається політичної реорганізації і об'єднання однодумців. З другого боку, яка б партія не була при владі, в ній завжди є чинники, що взаємно врівноважуються, що виключають можливість крайностей у політиці уряду.

Американський виборець придивляється не лише до політичних платформ партії, але й до осіб окремих кандидатів. Платформу звичайно складають раз на

чотири роки перед президентськими виборами, але кандидатам дається воля інтерпретувати її кожному по-своєму чи навіть цілком з нею не погоджуватися. Найчастіше перемагає кандидат, що краще від інших відчуває настрої й сподівання своїх виборців.

І республіканська й демократична партії організовані і в загальнонаціональному, і в штатному, і в місцевому масштабах. Основа партійної організації — виборча округа; всього їх в країні 125 тисяч, і кожна нараховує від 200 до 800 виборців. Партійний лідер округи відповідає за мобілізацію голосів для своєї партії, а всі діяльні члени партії звичайно є члени місцевого партійного клубу, що охоплює весь конгресовий район (кожний такий район вибирає одного представника до Палати Представників). Місцеві партійні лідери, зібравшись, створюють округовий комітет, і ці 3069 округових комітетів складають кістяк національної партійної організації. Кожна округа посилає дві особи до штатного комітету, а кожний штат — дві особи до національного комітету партії.

Кандидатів на виборні посади звичайно намічають організації партії, але часто буває, що вирішальне слово в виборі кандидатів у сенатори чи в члени Палати Представників належить не національному комітетові, а місцевій організації партії. При цьому, щоб виявити найсильнішого кандидата, обидві головні партії проводять так звані „праймеріз”, — щось ніби попередні вибори, — де члени партії даної виборчої округи й штату голосують за того кандидата, що їм більше подобається. А тоді вже на загальнонаціональних виборах переможець на „праймеріз” виступає офіційним кандидатом своєї партії.

Хоч американці загалом визнають двопартійну систему, за останнє століття періодично, хоч і без успі-

ху, з'являлися різні „прогресивні” партії, що звичайно відколюються від однієї з головних. Наприклад, 1912 року на виборах виступила партія Теодора Рузвелта, 1924 року — прогресивна партія Роберта Ляфоллета, а 1948 року — прогресивна партія Генрі Воллеса, що дістала тільки 1.157.172 голосів при загальній кількості голосів в 45.075.877, поданих за Трумана й Дьюї. На виборах систематично виступають маленькі партії, — як соціалістична партія Нормана Томаса (139 тисяч голосів на президентських виборах 1948 р.), прогресивно-комуністична (132 тисячі 1952 року — супроти майже 34 мільйонів голосів, поданих за Айзенгауера, і 27 мільйонів — за Стівенсона) та інші.

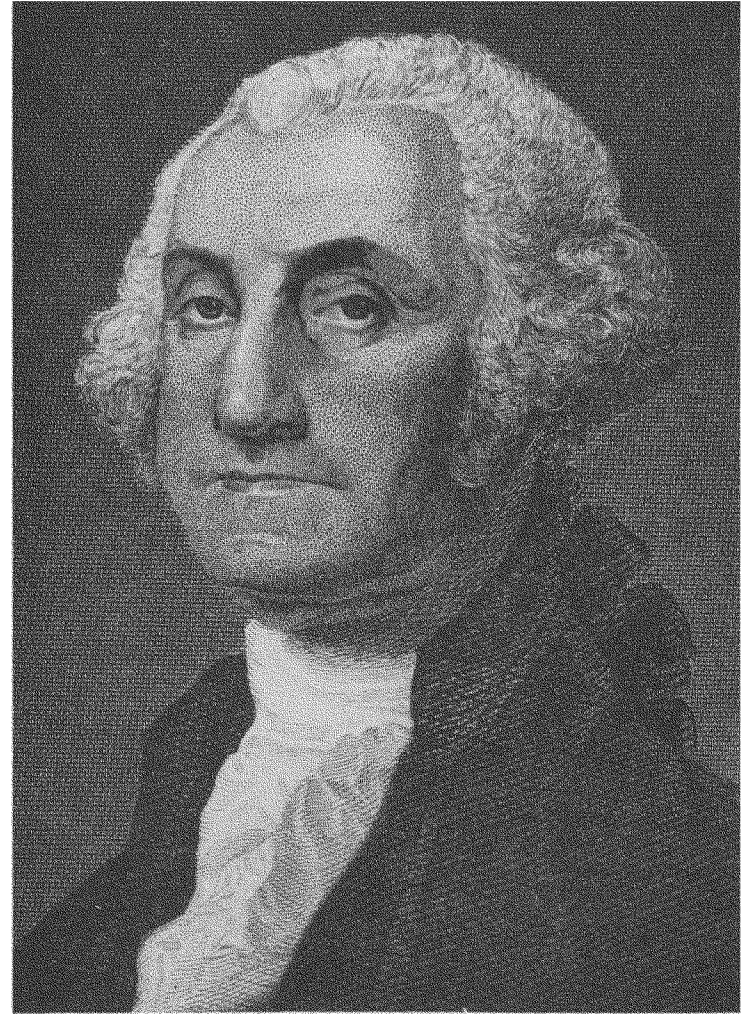
Творення „малих партій” пояснюється частково тим, що при американській системі, якщо дотримано певних, передбачених законом умов, кожному охочому надане право створювати „свою” партію. Але через те, що обраним вважається кандидат, який дістає відносно більшість голосів у даній виборчій окрузі, кандидати малих партій, ніде, крім може Нью Йорку, не мають ніяких шансів бути обраними.

Різниця між республіканською й демократичною партіями все таки існує. Демократи стоять за більше втручання уряду в економічне життя країни, республіканці за менше. В зовнішній політиці демократи більше орієнтуються на заокеанських союзників Америки, республіканці більше покладаються на силу Сполучених Штатів. Після Першої Світової Війни республіканці один час проявляли помітну тенденцію до ізоляціонізму, тоді як демократи послідовно дотримувалися інтернаціоналістичної політики. Лідери робітничих профспілок звичайно на боці демократів, фармерські організації частіше на боці республіканців. Але американський виборець дуже незалежний і не

любить, коли хтось йому вказує, за кого голосувати. За останні роки помітно зросло число людей, що вважають себе за „незалежних” і голосують за тих кандидатів, що їм подобаються, а не за партійний список. Це дуже утруднює роботу професійним передбачувачам наслідків виборів.

Географічно центр впливу республіканців — штати Середнього Заходу, частково — Далекого Заходу й Нової Англії. Демократи панують на Півдні (де демократична партія з часів громадянської війни фактично монопольна) і переважають у промислових штатах Атлантичного узбережжя та в промислових центрах взагалі.

Національні, а особливо президентські вибори звичайно супроводжуються дуже інтенсивною боротьбою сторін, що набирає часом непривабливих форм. Збудження в країні підноситься до найвищого ступеня, всюди розгораються суперечки, противники часом дуже різко виступають один проти одного і т. д. Але проходять вибори, і все вщухає, і вчорашні опоненти мирно стискають один одному руки.

George Washington

ДЕКЛЯРАЦІЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ
ОДНОГОЛОСНО УХВАЛЕНА ТРИНАДЦЯТЬМА СПО-
ЛУЧЕНИМИ ШТАТАМИ АМЕРИКИ В КОНГРЕСІ
4 ЛИПНЯ 1776 РОКУ

Коли в перебігу історії людства одному народові доводиться розірвати політичні зв'язки, що лучили його з іншим, і посісти серед держав світу окреме й рівне становище, на яке йому дають право закони природи й закони Бога природи, належна пошана до поглядів людства вимагає з'ясувати причини, що спонукали його відокремитися.

Ми вважаємо за самозрозумілі істини, що всі люди створені рівними; що Творець обдарував їх певними невід'ємними правами, до яких належать життя, свобода і здобування щастя; що уряди встановлюються між людьми на те, щоб забезпечити ці права, а влада урядів виводиться з згоди тих, ким вони управляють; що, в кожному випадку, коли якась форма уряду стає згубною для такої мети, народ має право змінити або скасувати її і встановити новий уряд спираючися на такі принципи та організуючи його владу в такій формі, які видаються народові найвідповіднішими, щоб досягти своєї безпеки й щастя. Розважність, звичайно, підказує не змінювати здавна встановлених урядів з дрібних і скороминущих причин; у згоді з цим увесь досвід показує, що людство воліє радше терпіти, поки лихо стерпне, ніж виправляти лихо скасуванням звичних форм. Але, коли довга низка зловживань і правонарушень влади, незмінно спрямована на досягнення тієї мети, виявляє намір підпорядкову-

вати народ абсолютному деспотизмові, тоді народ має право і обов'язок повалити такий уряд і встановити нову форму забезпечення народу в майбутньому. Таке було довготривале страждання наших Колоній; і така є тепер konieczність, що примушує їх змінити їхні давніші системи уряду. Вся історія правління теперішнього Короля Великобританії — це історія постійних зловживань і правонарушень влади, безпосередньою метою яких було створити абсолютну тиранію над нашими Штатами. На доказ цього наводимо факти, щоб про них знав безсторонній світ.

Король відмовляється затверджувати найкорисніші й найпотрібніші для загального добра закони.

Він забороняє своїм губернаторам ухвалювати закони невідкладного й пекучого характеру, якщо їх застосування не було узалежене від попередньої королівської згоди; а в таких випадках він зовсім їх не розглядає.

Він відмовляється ухвалювати закони, що їх потребує для свого життя людність просторих теренів, якщо вона не зречеться свого права репрезентації в законодавчих органах, права неocenенного для людности й грізного тільки для тиранів.

Він скликає законодавчі органи в місцях незвичайних, невіддалених і віддалених від сховищ публічних документів тільки на те, щоб цим вимусити в законодавців згоду на свої заходи.

Він неодноразово розпускав Палати Представників за те, що вони мужньо опиралися його зазіханням на права народу.

Він довго відмовлявся після таких розпусків дати дозвіл на вибори інших; в наслідок цього законодавча влада, що її не можна знищити, поверталася до народу в цілому, але штат тимчасом лишався беззахисним як

від нападу ззовні, так і від внутрішніх заворушень.

Він намагається запобігти заселенню цих штатів, перешкоджаючи для цього діянням про надання громадянства чужинцям, відмовляючися запровадити інші закони, щоб заохотити переселення сюди, і ускладнюючи умови нових наділень землею.

Він перешкоджає судовим органам, відмовляючи санкції для законів, що встановлюють судейську владу.

Він поставив суддів у цілковиту залежність від своєї волі, сам визнаючи реченці їхнього урядування, як також розмір і виплату їхньої винагороди.

Він заснував безліч нових установ і наслав сюди хмари урядовців, щоб непокоїти наше населення і витягати з нього останні соки.

Він утримує серед нас у мирні часи постійні армії без згоди на це наших законодавчих органів.

Він намагається поставити військових у становище незалежності й вищости від цивільної влади.

Він підтримував тих, що хотіли підпорядкувати нас режимові, чужому нашій конституції і не визнаному нашими законами, схвалюючи їхні акти позірно законодавчого характеру —:

на розквартирування серед нас великої кількості озброєного війська;

на забезпечення цих військових від карі за вбивство, яких вони допустилися б супроти жителів цих штатів, за допомогою впровадження судочинства, що є глузуванням з правосуддя;

на припинення наших торговельних звязків з усіма частинами світу;

на обкладення нас податками без нашої на те згоди;

на позбавлення нас у багатьох випадках добродійства бути судженими судом присяжних;

на перевезення нас за океан для суду за згодні злочини;

на скасування вільної системи англійського права в судійній провінції, встановлюючи в ній свавільний уряд, та поширюючи межі цієї провінції так, щоб зробити її водночас прикладом і зручним знаряддям для запровадження такого самого абсолютного правління в наших Колоніях;

на відібрання наших хартій, на скасування наших найцінніших законів і на ґрунтовну зміну форми нашого уряду;

на припинення діяльності наших законодавчих органів і проголошення себе управненим видавати для нас закони в усіх випадках.

Король зрікся своєї влади тут, проголосивши нас поза своєю охороною і повівши проти нас війну.

Він плюндрує наші моря, грабує наші побережжя, палить наші міста, відбирав життя в наших людей.

Він тепер переправляє великі армії чужоземних найманців, щоб довершити діло смерті, спустошення й тиранії, вже розпочате в умовах такої жорстокости й віроломства, яким ледве чи були подібні навіть у найбільш варварські часи і які цілком негідні голови цивілізованої держави.

Він примушує наших співгромадян, захоплених у полон на відкритому морі, здіймати зброю проти своєї країни і або ставати вбивниками своїх друзів і братів або самим гинути від їхньої руки.

Він сіє внутрішні чвари серед нас і намагається нацькувати на людність наших прикордонних районів немилосердних індійських дикунів, що їхнє відоме правило війни полягає в безоглядному нищенні людей усякого віку, статі чи стану.

На всіх щаблях цих утисків ми вдавалися з про-

ханнями про повернення справедливости, складеними в найсмирненіших виразах. Відповіддю на наші раз-у-раз відновлювані прохання були тільки дальші кривди. Державець, що його кожний з цих вчинків характеризує як тирана, не надається бути володарем вільних людей.

Не бракувало в нас і уваги до наших британських братів. Ми перестерігали їх час до часу про спроби їх законодавчих органів безпідставно поширити на нас свою юрисдикцію. Ми нагадували їм про обставини нашої еміграції й нашого тут поселення. Ми зверталися до їх вродженої справедливости й великодушности, і ми закликали їх, посилаючися на нитки нашого спільного походження, відкликати ці зловживання владою, які неминуче мали довести до розриву наших зв'язків і листування. Але вони також були глухими до голосу справедливости і єдинокровности. Через те, ми мусимо скористатися конечности проголосити наше відокремлення і ставитися до них так, як ми ставимося до решти людства — як до ворогів у війні, як до приятелів у мирі.

Тому ми, представники Сполучених Штатів Америки, зібрані на Загальному Конгресі, покликуючися на Всевишнього Суддю Світу в справедливости наших змагань, в імені та з доручення всіх добрих людей наших колоній, урочисто заявляємо і проголошуємо, що наші Сполучені Колонії є і за правом повинні бути вільними й незалежними штатами; що вони звільнені від будь-якої вірности Британській Короні; що будь-який політичний зв'язок поміж ними і Великобританською державою є і повинен бути цілковито розірваний; і що, як вільні й незалежні Штати, вони мають повне право оголошувати війну, укладати мир, вступати в союз, нав'язувати торговельні зносини, і вчи-

няти всякі інші дії й справи, на які мають право незалежні держави. У міцній вірі в охорону Божественного Провидіння ми присягаємося один перед одним на підтрим цієї Деклярації віддати своє життя, добро і свою честь.

Нью Гемпшир

Джосая Бартлетт
Вільям Віппл
Метью Торнтон

Род Айленд

Стівен Гопкінс
Вільям Еллері

Конектікат

Роджер Шерман
Семюел Гантінгтон
Вільям Вільямс
Олівер Волкотт

Нью-Йорк

Вільям Фльойд
Філіп Лівінгстон
Френсіс Люїс
Люїс Морріс

Нью-Джерзі

Річард Стоктон
Джон Відерспун
Френсіс Гопкінсон
Джон Гарт
Абрагам Клярк

Пенсільванія

Роберт Морріс
Бенджамін Раш
Бенджамін Франклін
Джон Мортон
Джордж Клаймер
Джеймс Сміт
Джордж Тейлор
Джеймс Вілсон
Джордж Росс

Месачусетс

Семюел Адамс

Джон Адамс
Роберт Пейн
Елбрідж Геррі
Джон Ганкок

Делявер

Сізар Родні
Джордж Рід
Томас Мек Кін

Меріленд

Семюел Чейз
Вільям Пака
Томас Стон
Чарлз Карролл

Вірджинія

Джордж Вайт
Річард Генрі Лі
Томас Джефферсон
Бенджамін Гаррісон
Томас Нелсон
Френсіс Ляйтфут Лі
Картер Брекстон

Північна Кароляйна

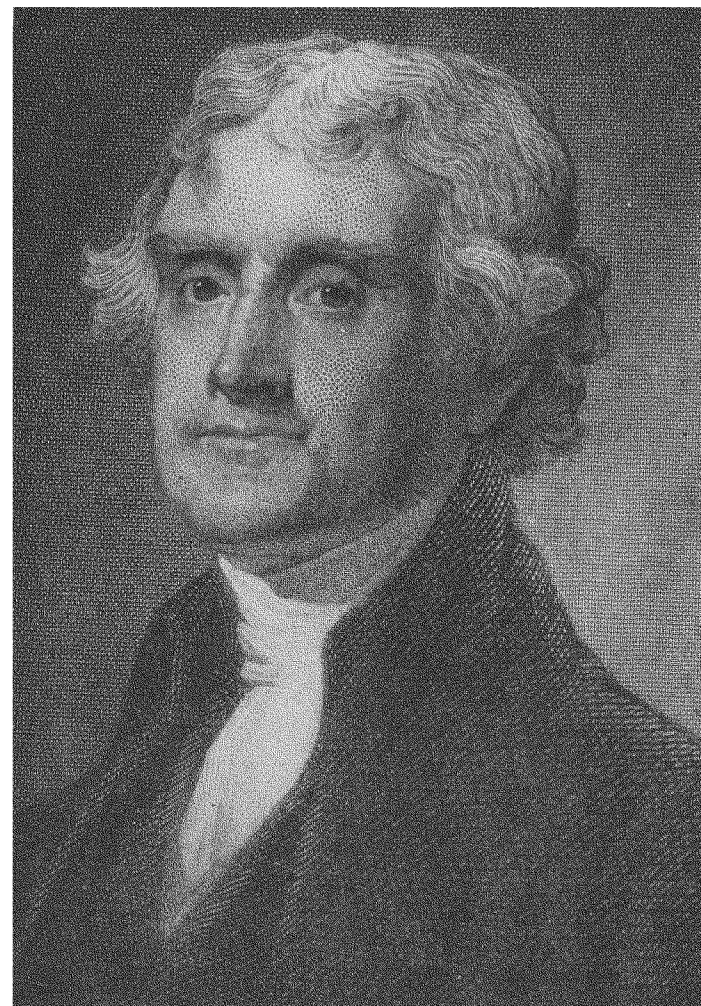
Вільям Гупер
Джозеф Г'юз
Джон Пенн

Південна Кароляйна

Едвард Ратлідж
Томас Гейворд
Томас Лінч
Артур Міддлтон

Джорджія

Баттон Гвіннетт
Лайман Голл
Джордж Волтон

Th. Jefferson

КОНСТИТУЦІЯ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ

УХВАЛЕНА 17-го ВЕРЕСНЯ 1787 Р.

НАБРАЛА СИЛИ 4-го БЕРЕЗНЯ 1789 Р.

Ми, народ Сполучених Штатів, щоб створити досконаліший союз, установити правосуддя, забезпечити внутрішній спокій, запровадити спільну оборону, сприяти загальному добробутові та гарантувати нам самим і нашим нащадкам блага свободи, — видаємо і встановлюємо цю Конституцію для Сполучених Штатів Америки.

Стаття I

Розділ 1

Вся законодавча влада, що надається цим, належить Конгресові Сполучених Штатів, який має складатися з Сенату й Палати Представників.

Розділ 2

1. Палата Представників має складатися з членів, що їх кожних два роки обиратиме людинність окремих штатів; виборці в кожному штаті повинні відповідати кваліфікаціям, встановленим для виборців найчисленнішого представництва законодавчих органів штату.

2. Представником не може бути обраний той, хто не досягнув віку двадцяти п'яти років та не був сім років громадянином Сполучених Штатів, а також той, хто не проживає в тому штаті, де його обиратимуть.

3. Число представників і безпосередні податки мають бути розподілені¹⁾ між штатами, що входять до цього союзу, відповідно до числа їх людности, яке має визначитися доданням до загальної кількості наявних вільних людей включно з тими, що відбувають певні терміни служби, за винятком індіців, що не оподатковуються, — трьох п'ятих усіх інших осіб²⁾. Фактичне обчислення має бути проведене протягом трьох років після першої сесії Конгресу Сполучених Штатів, а потім кожних наступних десять років способом установленим законом. Число представників не повинно перевищувати одного представника на 30.000 осіб людности, але кожний штат мусить мати принаймні одного представника. До того часу, поки буде проведено обчислення людности, штат Нью-Гемпшир має право вибирати трьох представників, Месачусетс — вісьмох, Род Айленд і Плянтації Провіденс — одного, Конектікат — п'ятьох, Нью-Йорк — шістьох, Нью-Джерзі — чотирьох, Пенсільванія — вісьмох, Делявер — одного, Меріленд — шістьох, Вірджинія — десятьох, Північна Кароліяна — п'ятьох, Південна Кароліяна — п'ятьох, Джорджія — трьох³⁾.

4. Якщо в представництві якогось штату створиться вакансія, то органи виконавчої влади цього штату мають видати розпорядження про вибори, щоб заповнити вакансію.

5. Палата Представників вибирає свого спікера і інших урядовців, і тільки вона має право судово переслідувати високих державних урядовців особливим порядком (impeachment).

1) Змінено в 16-ій поправці до Конституції.

2) Змінено в 14-ій поправці до Конституції.

3) Тимчасове правило.

1. Сенат Сполучених Штатів має складатись з двох сенаторів від кожного штату, вибраних законодавчими органами даного штату⁴⁾ терміном на шість років; кожному сенаторові належить один голос.

2. Коли сенатори зберуться після перших виборів, вони зразу ж мають бути поділені на три, по можливості рівні, групи. Сенатори першої групи залишаються на своїх місцях протягом двох років, сенатори другої групи — протягом чотирьох років, і сенатори третьої групи — протягом шести років⁵⁾, — таким чином одна третина Сенату перевибиратиметься кожних два роки; якщо в Сенаті створиться вакансія в наслідок відходу одного з сенаторів чи з яких небудь інших причин під час перерви в роботі законодавчих органів якогось штату, то виконавчі органи даного штату можуть призначити когось тимчасово на це місце до наступної сесії законодавчих органів, які тоді вже подбають про заповнення такої вакансії⁶⁾.

3. Сенатором не може бути обраний той, хто не досягнув віку тридцяти років та не був дев'ять років громадянином Сполучених Штатів, а також той, хто в час обрання не проживає в тому штаті, де його обирають.

4. Віцепрезидент Сполучених Штатів має бути головою Сенату, але право голосу він має тільки в тому випадку, коли голоси присутніх розділені рівно.

5. Сенат обирає всіх своїх інших урядовців, а також свого тимчасового голову (President pro tempore)

4) Змінено в 17-ій поправці до Конституції.

5) Це було тимчасове правило, що стосувалося до сенату першого складу.

6) Змінено в 17-ій поправці до Конституції.

на час відсутности Віцепрезидента, або коли Віцепрезидент виконує обов'язки Президента Сполучених Штатів.

6. Тільки Сенат має право судити високих державних урядовців, що їх обвинувачується особливим порядком (impeachment). Коли Сенат засідає з цією метою, сенатори мають скласти присягу, або відповідне заповнення. Коли розглядається справа Президента Сполучених Штатів, то головувати має Найвищий Суддя; ніхто не може бути засуджений, коли за це не подадуть голосів дві третини присутніх сенаторів.

7. У випадках спеціального обвинувачення проти високих державних урядовців (impeachment) присуд не може перевищувати такого покарання, як усунення з посади і позбавлення права обіймати будь-яку посаду, довірену чи високоплатну посаду в Сполучених Штатах, однак засуджена таким чином особа не звільняється від обвинувачення, процесу, присуду і кари за законом.

Розділ 4

1. Час, місце і спосіб виборів сенаторів і представників у кожному штаті визначаються його законодавчими органами, але Конгрес може спеціальним законом кожночасно видавати або змінювати такі приписи крім тих, що стосуються до місця виборів сенаторів.

2. Сесії Конгресу мають відбуватися щонайменше раз на рік; такі сесії мають відбуватися в перший понеділок грудня, якщо Конгрес спеціальним законом не призначить для цього іншої дати⁷⁾.

⁷⁾ Змінено в 20-ій поправці до Конституції.

Розділ 5

1. Кожна Палата має сама розв'язати питання виборів, призначень і кваліфікації її членів; більшість у кожній палаті творить кворум для ведення справ, але й менша кількість має право переносити засідання на інший день та має право домагатися, щоб відсутні члени відвідували засідання, роблячи це так і під загрозою таких кар, як визначить кожна палата.

2. Кожна палата сама встановлює правила своїх засідань та має право карати своїх членів за порушення встановлених правил і ухвалою більшості в дві третини голосів, — виключати члена.

3. Кожна палата має провадити журнал своїх засідань і час від часу публікувати його за винятком тих частин, які, на думку цієї палати, повинні залишитися в таємниці. Голос кожного члена палати „за” чи „проти” з будь-якого питання повинен записуватися до журналу на вимогу однієї п'ятої присутніх членів.

4. Під час сесії Конгресу жадна палата без згоди іншої палати не має права відročувати своїх засідань довше, ніж на три дні, чи переносити місце своїх засідань звідти, де відбуваються засідання обох палат.

Розділ 6

1. Сенатори і Представники за свою службу мають одержувати винагороду, що встановлюється законом і виплачується скарбницею Сполучених Штатів. В усіх випадках, окрім державної зради, тяжкого кримінального злочину чи порушення громадського спокою, Сенатори і Представники користуються правом недоторканости особи під час перебування на

сесіях, а також по дорозі туди й назад; за будь-що сказане ними в промовах чи в дебатах у їхніх палатах, ніхто не має права допитувати їх у будь-якому іншому місці.

2. Жадний Сенатор чи Представник протягом того часу, на який його обрано, не має права обіймати в державному апараті Сполучених Штатів будь-якої посади, що буде створена, або винагорода за яку буде збільшена протягом цього часу; той, хто обіймає будь-яку посаду в державному апараті Сполучених Штатів, не може бути членом ніякої палати, доки він обіймає цю посаду.

Розділ 7

1. Всі законопроекти щодо податків має вносити Палата Представників; але Сенат може пропонувати зміни в податкових законопроектах як і в інших, або погоджуватися на них в такій формі, в якій подала їх Палата Представників.

2. Кожний законопроект, ухвалений Палатою Представників і Сенатом перше, ніж стати законом, має бути переданий Президентові Сполучених Штатів; коли Президент схвалює такий закон, він має його підписати, а коли ні, він має повернути його разом із своїми запереченнями в ту палату, яка внесла цей законопроект; ця палата повинна записати в свій журнал заперечення Президента і ще раз переглянути законопроект. Якщо цей законопроект буде ухвалений і вдруге двома третинами голосів цієї палати, то його разом з запереченнями Президента мають переслати до іншої палати; коли він буде ухвалений двома третинами голосів другої палати, то він стає законом. Але в усіх таких випадках голоси

в обох палатах мають бути подані за „ні”, і прізвища осіб, що голосують проти законопроекту, повинні бути відповідно записані в журналах обох палат.

Коли ж Президент не поверне законопроект протягом десятих днів (не враховуючи неділь) від того часу, як йому його вручено, то такий законопроект стає законом так само, як коли б він був підписаний Президентом, крім тих випадків, коли законопроект не може бути повернений через закриття сесії Конгресу; в цих випадках він не стає законом.

3. Розпорядження, резолюції і ухвали, що потребують згоди Сенату й Палати Представників (за винятком питання про закриття сесії) мають бути подані Президентові Сполучених Штатів перше, ніж набрати сили, мають бути схвалені ним; коли Президент не схвалить якоїсь з них, то вона має бути вдруге прийнята двома третинами голосів Сенату й Палати Представників відповідно до правил і обмежень, установлених для ухвалення законопроектів.

Розділ 8

Конгрес має право:

1. Накладати і збирати податки, мита, оплати і акцизні збори; платити борги і дбати за спільну оборону і добробут Сполучених Штатів; але всі мита, оплати і акцизні збори повинні бути однакові на всій території Сполучених Штатах;

2. Робити позики в імені Сполучених Штатів;

3. Регулювати торгівлю з іншими державами, між окремими штатами, а також з індійськими племенами;

4. Встановлювати єдині правила для натуралі-

зації та єдині закони про банкрутство по всій території Сполучених Штатів;

5. Карбувати монету, регулювати її вартість і вартість чужоземної валюти та встановлювати стандарти ваги і мір;

6. Установлювати кару за фальшування державних цінних паперів та монети, що на той час є в обігу в Сполучених Штатах;

7. Створювати поштові уряди і встановлювати поштові зв'язки;

8. Сприяти розвиткові науки і корисних мистецтв, забезпечуючи на певний час авторам і винахідникам виключне право на їхні твори й винаходи;

9. Створювати суди, підпорядковані Найвищому Судові;

10. Визначати кару й карати за піратство й злочини, вчинювані у відкритому морі, а також за порушення міжнародного права;

11. Оголошувати війну, видавати каперські свідоцтва і встановлювати правила щодо воєнної злочини на суходолі й на морі;

12. Набирати і утримувати військо; але призначення коштів на це не має провадитися на довше, як на два роки;

13. Споряджати і утримувати флоту;

14. Встановлювати правила для командування наземним і морським військом;

15. Дбати за скликання народньої міліції, яка має здійснювати закони Союзу, поборювати повстання та відбивати напади;

16. Дбати за створення, озброєння, навчання народньої міліції і керувати тими її частинами, які можуть бути використані на службі Сполученим Штатам,

там, залишаючи за відповідними штатами право призначувати офіцерів і керівників для вишколу міліції відповідно до правил дисципліни установлених Конгресом.

17. Неподільно виконувати законодавство в усіх випадках у тій окрузі (площею не більше, ніж 10 квадратних миль), яка буде відступлена окремими штатами і прийнята Конгресом, щоб стати місцем осідку уряду Сполучених Штатів, і користуватися такою ж владою в усіх місцях, куплених за згодою законодавчої влади штату, де дані місця розташовані, для створення фортець, складів, арсеналів, доків і інших потрібних споруд; — і,

18. Видавати всі закони, потрібні й відповідні для здійснення вищеперелічених повноважень і всіх інших повноважень, що їх ця Конституція надає урядові Сполучених Штатів чи будь-якому з його департаментів чи урядовців.

Розділ 9

1. Переселення і привезення тих осіб, що їх один з тих штатів, які тепер існують, уважатиме за відповідне допустити, не повинні заборонятися Конгресом до 1808 року, але на такий довіз може накладатися податок або оплату, не вищі ніж десять доларів за особу⁸⁾.

2. Нікого не можна позбавляти привілею, що надається законом про недоторканість особи (*Habeas Corpus*), крім тих випадків, коли цього вимагає громадська безпека під час повстання чи нападу.

3. Не можна ухвалювати законопроектів про по-

⁸⁾ Тимчасове правило.

карання без суду (bill of attainder) та не можна видавати законів зі зворотною дією (ex post facto law).

4. Подушний чи інший податок повинен накладатися лише пропорційно до даних перепису чи перепису людности, проведеним указаним вище способом⁹⁾.

5. Жадного податку чи мита не можна накладати на предмети, що вивозяться з будь-якого штату.

6. Не можна надавати ніякої переваги комерційним чи фіскальними приписами портам одного штату перед портами іншого; так само жадне судно, що прямує до чи з будь-якого штату не повинне перевірятися чи платити мито в іншому.

7. Виплата грошей з скарбниці повина відбуватися тільки на основі законних асигнувань, і час від часу повинен публікуватися звіт про надходження й видатки всіх державних грошей.

8. Сполучені Штати (уряд Сполучених Штатів) не надаватимуть ніяких аристократичних титулів, і жадна особа, що має платну чи довірену посаду в державному апараті Сполучених Штатів, не має права без дозволу Конгресу приймати ніякого дарунку, винагороди чи титулу від будь-якого короля, принца, чи чужоземної держави.

Розділ 10

1. Жадний штат не має права вступати в будь-яку угоду (коаліцію), союз чи конфедерацію, видавати каперські посвідчення, карбувати монету, випускати кредитні білети (папери), дозволяти виплачувати борги будь-чим іншим, окрім срібної й золоті монети, ухвалювати законопроекти про пока-

⁹⁾ Змінено в 16-ій поправці до Конституції.

рання без суду (bill of attainder), видавати закони зі зворотною дією (ex post facto law) або закони, що порушували б зобов'язання, накладені контрактами, чи надавати будь-якого аристократичного титулу.

2. Жадний штат не має права без дозволу Конгресу накладати оплати або мита на довіз та вивіз, за винятком тих, що конче потрібні для виконання його інспекційних законів: чистий дохід від усіх мит і оплат, що їх накладає будь-який штат на довіз або вивіз має передаватися в розпорядження скарбниці Сполучених Штатів і всі такі закони підлягають переглядові і контролю Конгресу.

3. Жадний штат не має права без згоди Конгресу накладати мита на тоннаж, утримувати військо чи військові судна в мирний час, вступати в будь-які згоди чи договори з іншим штатом або з чужоземними державами, вступати у війну, крім тих випадків, коли на нього вчинено напад, або випадків такої безпосередньої загрози, що не терпить відкладання.

Стаття II

Розділ 1

1. Виконавча влада належить Президентові Сполучених Штатів Америки. Президент залишається на своїй посаді протягом чотирьох років. Президента, так само як і Віцепрезидента, що обирається на той самий термін, вибирається так¹⁰⁾:

2. Кожний штат тим способом, що його вкажуть законодавчі органи даного штату, визначає кількість виборців, що дорівнює кількості сенаторів і пред-

¹⁰⁾ Кількість термінів обмежена до двох у 22-ій поправці.

ставників, що їх даний штат має право посилати в Конгрес. Але ні сенатори, ні представники, ні будь-хто інший, що має платну чи довірену посаду в державному апараті Сполучених Штатів, не можуть призначатися виборцями.

Виборці збираються в своїх штатах і вибирають голосуванням дві особи, з яких принаймні одна не повинна проживати в тому самому штаті, що виборці. Вони складають список усіх голосованих осіб, зазначаючи, скільки голосів подано за кожного; цей список вони підписують і завіряють та відсилають запечатаний до осідку уряду Сполучених Штатів, адресуючи його Голові Сенату. Голова Сенату відкриває всі документи в присутності Сенату й Палати Представників, після чого голоси підраховуються. Президентом стає особа, що має найбільше голосів, якщо число голосів становить більшість загального числа призначених виборців; якщо таку більшість дістане більше, ніж одна особа і число голосів за кожного буде рівне, то Палата Представників одразу вибирає голосуванням одного з них на Президента; а якщо ніхто не дістав більшості голосів, тоді Палата Представників вибирає Президента таким самим порядком з-поміж п'ятох перших осіб у списку. Але при виборі Президента голоси подаються за штатами, тобто представництво кожного штату має один голос; кворум такого голосування складається з члена або членів найменше двох третин усіх штатів, а для обрання потрібна абсолютна більшість усіх штатів. У кожному випадку після обрання Президента особа, що дістала найбільше число голосів виборців, стає Віцепрезидентом. Але якщо лишається дві особи або більше з рівним числом голосів, то

Віцепрезидента вибирає з-поміж них голосуванням Сенат¹¹⁾.

3. Конгрес може визначати час для обрання виборців і день, коли вони мають подати свої голоси; цей день повинен бути той самий по всій території Сполучених Штатів.

4. Президентом може бути тільки вроджений громадянин Сполучених Штатів або особа, що була громадянином Сполучених Штатів під час прийняття цієї Конституції. Президентом не може бути обраний той, хто не досягнув віку 35 років та не проживав протягом чотирнадцяти років в Сполучених Штатах.

5. У випадку усунення Президента з його посади або його смерті, зречення, чи неспроможности здійснювати владу й виконувати обов'язки, зв'язані з цією посадою, обов'язки Президента перебирає Віцепрезидент; у випадку усунення, смерті, зречення, чи неспроможности виконувати обов'язки обох, і Президента і Віцепрезидента, Конгрес може законом призначити одного з високих державних урядників заступити Президента, і ця особа має виконувати ці обов'язки до того часу, коли неспроможність буде усунена або коли буде обраний новий Президент¹²⁾.

6. Президент має у визначений для цього час діставати за свою службу винагороду, що не повинна ані зменшуватися ані збільшуватися протягом того часу, на який його обрано. Президент не повинен протягом цього часу одержувати ніякої іншої ви-

11) Дванадцята поправка до Конституції змінила порядок виборів Президента і Віцепрезидента.

12) Ця постанова змінена уст. 3 і 4 двадцятої поправки до Конституції.

нагороди від Сполучених Штатів чи від будь-якого з штатів.

7. Перше, ніж розпочати виконувати свої обов'язки, Президент має скласти таку присягу чи запевнення:

„Я врочисто присягаю (чи запевняю), що я буду віддано виконувати обов'язки Президента Сполучених Штатів і буду всіма силами зберігати, захищати і обороняти Конституцію Сполучених Штатів”.

Розділ 2

1. Президент є головнокомандувач збройних сил і морської фльоти Сполучених Штатів, а також народньої міліції окремих штатів, коли її покликається на дійсну службу Сполученим Штатам; він може вимагати від керівників кожного виконавчого департаменту в письмовій формі їхньої думки з кожного питання, що стосується до їх службових обов'язків; він має право відкладати виконання вироків і звільняти від кари за злочини проти Сполучених Штатів, крім тих випадків, коли засуд відбувся особливим порядком (impeachment).

2. Президент має право, за порадою і згодою Сенату, укладати державні договори, при умові що на це погодиться дві третини присутніх сенаторів; він має обирати і за згодою Сенату призначати послів, інших повноважних представників, консулів, суддів Найвищого Суду і інших високих державних урядовців Сполучених Штатів, що про їх призначення немає інших постанов у цій Конституції і що їх посади встановлює закон. Але Конгрес може видати закон, яким право призначати на такі нижчі посади, які він вважатиме за відповідне, він передасть або самому тільки Президентові, або судам, або керівникам департаментів.

3. Президент має право обсаджувати вакантні місця, що створюються поміж сесіями Сенату, але повноваження, надані ним у таких випадках, важні лише до кінця наступної сесії Сенату.

Розділ 3

Президент час від часу має інформувати Конгрес про стан Союзу і подавати на розгляди Конгресу заходи, що він вважає за потрібні й доцільні. У надзвичайних випадках він може скликати обидві палати або одну з палат, а у випадку незгоди між ними щодо часу закінчення сесії, він може сам відпочити сесію на час, що він уважатиме за відповідний. Президент приймає послів і інших уповноважених представників; він слідкує за тим, щоб закони виконувалися сумлінно та означає обов'язки всіх членів уряду Сполучених Штатів.

Розділ 4

Президент, Віцепрезидент та всі високі державні урядовці Сполучених Штатів усуваються з посади тоді, коли їх засуджується особливим порядком (impeachment) або засуджується за зраду, хабарництво чи інші великі злочини й провини.

Стаття III

Розділ 1

Судова влада Сполучених Штатів має належати одному Найвищому Судові і тим нижчим судам, що їх Конгрес може з часом встановлювати і створювати.

Судді як Найвищого Суду, так і нижчих судів, залишаються на своїх посадах протягом усього часу,

доки вони поведуться бездоганно, і у визначений час мають діставати за свою працю винагороду, що не повинна зменшуватися протягом усього часу їхнього урядування.

Розділ 2

1. Судова влада охоплює за принципом законності й рівності всі справи, що постануть при застосуванні цієї Конституції, законів Сполучених Штатів та договорів, як укладених давніше, так і тих, що їх Сполучені Штати укладуть в майбутньому, всі справи, що стосуються до послів, усіх інших повноважних та консулів; всі справи адміралтійства (морського міністерства) і морської юрисдикції; всі спірки, що в них однією з сторін є уряд Сполучених Штатів, всі спірки між двома або більшою кількістю штатів; між штатом та громадянами іншого штату; між громадянами різних штатів; між громадянами того самого штату у випадку коли вони заявляють претенсії на землю, що надана іншими штатами, та між штатом або його громадянами й чужоземними державами, громадянами чи підданими¹³).

2. У всіх справах, що стосуються до послів, інших повноважних представників, консулів, а також тих, що в них стороною є один із штатів — Найвищий Суд є першою інстанцією. В усіх інших випадках, перелічених вище, Найвищий Суд має бути апеляційною інстанцією як у питаннях права, так і самого вчинку, з тими винятками і згідно з тими правилами, які видасть Конгрес.

3. Процеси у випадках всіх злочинів, за винятком тих, що засуджуються особливим порядком (impeach-

¹³) Змінено в 11-ій поправці до Конституції.

ment), провадиться судом присяжних в тому штаті, де даний злочин вчинено; коли злочин вчинено в місці, що не є в межах жадного штату¹⁴), переслухання справи має відбуватися в тому місці чи місцях, що їх визначить Конгрес спеціальним законом.

Розділ 3

1. Зрада супроти Сполучених Штатів полягає тільки в спричиненні війни проти них, приєднанні до ворога, подаванні ворогові допомоги й підтриму. Ніхто не може бути засуджений за зраду, коли про такий його вчинок не посвідчать два свідки або обвинувачений сам не признається до вини на відкритому засіданні суду.

2. Конгрес має право визначати кару за зраду, але присуд за зраду і конфіскація майна можуть здійснюватися тільки за час життя винуватця і не повинні поширюватися на його родину.

Стаття IV

Розділ 1

Кожний штат має виявляти довір'я й визнавати громадські акти, записи й документи судівництва іншого штату. Конгрес може загальними законами встановлювати спосіб засвідчувати такі акти, записи й документи судівництва та їхню правну вартість.

Розділ 2.

1. Громадяни кожного окремого штату мають права на всі ті привілеї й пільги, що й громадяни інших штатів¹⁵).

¹⁴) Як, наприклад, на морі за межами територіяльних вод.
¹⁵) Змінено в 14-ій поправці до Конституції.

2. Особа, обвинувачена в зраді, в тяжкому кримінальному злочині в одному з штатів, якщо вона втече від правосуддя і буде знайдена в іншому штаті, повинна на вимогу виконавчих органів штату, з якого вона втекла, бути передана в штат, що його юрисдикції вона підлягає за вчинений злочин.

3. Особа тримана на службі або примусовій праці в одному з штатів відповідно до законів даного штату, коли вона втече до іншого штату, не може відповідно до законів чи розпорядків цього останнього штату бути звільнена від такої служби чи примусової праці, а на жадання повинна бути передана стороні, якій вона зобов'язана відбуванням служби чи примусової праці¹⁶⁾.

Розділ 3

1. Конгрес може допускати в Союз нові штати, але не може утворювати чи засновувати нового штату в межах юрисдикції іншого штату; також не можна створювати нового штату шляхом злиття двох чи більшої кількості наявних штатів чи частин окремих штатів без згоди на це законодавчих органів даних штатів, як також і без згоди на це Конгресу.

2. Конгрес має право порядкувати територією чи іншою власністю, що належать Сполученим Штатам і видавати потрібні правила й приписи щодо цього, і ніщо сказане в цій Конституції не повинно бути тлумачене так, щоб завдати шкоди будь-яким домаганням Сполучених Штатів чи окремих штатів.

Розділ 4

Сполучені Штати гарантують кожному штатові цього Союзу республіканську форму управління та

¹⁶⁾ Змінено в 13-ій поправці до Конституції.

мають охороняти кожний штат від нападу, а на прохання законодавчих чи виконавчих органів (коли законодавчі органи не можуть бути скликані) також і від внутрішніх насильств.

Стаття V

Конгрес може робити поправки до цієї Конституції кожного разу, коли це вважатимуть за потрібне дві третини обох палат; також на бажання законодавчих органів двох третин усіх штатів він повинен скликати Конвенцію для внесення поправок, які в обох випадках наберуть сили й вважатимуться за частину цієї Конституції, коли їх ратифікують законодавчі органи трьох четвертих усіх штатів або Конвенції в трьох четвертих усіх штатів; той чи інший спосіб ратифікації має бути визначений Конгресом; при цьому жадна поправка, що буде внесена перед роком тисяча вісімсот восьмим, ніяк не повинна порушувати першого й четвертого параграфів дев'ятого розділу першої статті¹⁷⁾, і жадний штат без його згоди не може бути позбавлений свого рівного з іншими штатами голосу в Сенаті.

Стаття VI

1. Всі борги й зобов'язання, до прийняття цієї Конституції, такі ж важні для Сполучених Штатів, якими вони були для Конфедерації¹⁸⁾.

2. Ця Конституція й закони Сполучених Штатів, що будуть установлені на її основі, як також усі договори, як укладені в минулому, так і ті, що будуть укладені Сполученими Штатами після цього, є най-

¹⁷⁾ Тимчасове правило.

¹⁸⁾ Змінено в 14-ій поправці до Конституції, 4-а секція.

вищий закон країни, і судді всіх штатів мають йому підлягати, не зважаючи на будь-які статті в конституції чи в законах окремих штатів, що суперечитимуть йому.

3. Згадані вище Сенатори й Представники, а також члени законодавчих органів окремих штатів, усі урядовці органів виконавчої й судової влади як Сполучених Штатів, так і окремих штатів зобов'язані присягою підтримувати цю Конституцію; але, щоб обіймати ту чи ту посаду або виконувати громадські обов'язки в Сполучених Штатах, не може вимагатися ніякого доказу релігійної приналежності.

Стаття VII

Щоб надати сили цій Конституції в тих штатах, що її затверджують, вистачає ратифікації цієї Конституції конвенціями дев'ятьох штатів.

Опрацьовано на Конвенції при одностайній згоді присутніх штатів, сімнадцятого вересня року Божого 1787 і з часу проголошення Незалежності Сполучених Штатів Америки дванадцятого. На засвідчення цього підписуємо тут свої імена.

Джордж Вашингтон
Голова і делегат від Вірджинії

Нью-Гемпшир

Джон Ленгдон
Ніколас Гілмен

Конектікат

Вільям Семюел Джонсон
Роджер Шерман

Нью-Йорк

Александр Гамільтон

Месацусетс

Натаніел Горгем
Руфус Кінг

Делявер

Джордж Рід
Гуннінг Бедфорд, молодший
Джон Дікінсон
Річард Бессет
Джекоб Брум

Нью-Джерсі

Вільям Лівінгстон
Дейвід Бредлі
Вільям Петерсон
Джонатан Дейтон

Пенсільванія

Бенджемін Франклін
Томас Міфлін
Роберт Морріс
Джордж Клаймер
Томас Фітцімонс
Джаред Інгерсол
Джеймс Вілсон
Говернор Морріс

Вірджинія

Джон Блер
Джекс Медісон, молодший

Меріленд

Джеймс Мек Генрі
Деніел Дженіфер із Сент
Томас

Деніел Керрол

Північна Каролія

Вільям Блаунт
Річард Доббс Спейт
Г'ю Вільямсон

Південна Каролія

Джон Рутледж
Чарлс Пінкні
Чарлс Котсворт Пінкні
Пірс Батлер

Джорджія

Вільям Ф'ю
Абрагам Болдвін

Завірюю: Вільям Джексон, секретар.

ПОПРАВКИ ДО КОНСТИТУЦІЇ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ

I¹⁹⁾.

Конгрес не має права видавати законів на впровадження будь-якої релігії чи заборону вільно виконувати її, а також не має права видавати законів, що обмежували б свободу слова, преси та права народу мирно збиратися й звертатися до уряду, просячи усунути якусь кривду.

II.

Через те, що для безпеки вільної держави потрібна добре зорганізована міліція, право народу мати й носити зброю не повинне обмежуватися.

III.

В мирний час жаден вояк не може бути поставлений на житло в будь-якому будинку без згоди на це власника; під час війни таке розквартирування може відбуватися лише згідно з законом, що буде встановлений.

IV.

Право народу на недоторканість особи, мешкання, особистих паперів і майна не має порушуватися без-

¹⁹⁾ Перших десять поправок відомі під назвою „Біл Прав“, були затверджені Конгресом 25-го вересня 1789 року і ратифіковані трьома четвертими штатів 15-го грудня 1791 року.

підставними трусами і арештами; ордер на трус і арешт має видаватися лише з обґрунтованих причин, скріплених присягою або ствердженням. В таких ордерах повинно докладно вказуватися місце, де має бути зроблений трус, особи, що мають бути заарештовані, або речі, що мають бути конфісковані.

V.

Ніхто не може бути притяганий до відповідальності за тяжкий кримінальний злочин чи інший знеславлювальний злочин, інакше, як на подання або рішенням спеціального Жюрі Присяжних (Grand Jury), за винятком злочинів, вчинених особами, що належать до наземних чи морських військових сил або міліції, коли ці особи є на дійсній службі, під час війни чи іншої громадської небезпеки; ніхто не може бути притягнений до відповідальності й за той самий злочин вдруге; ніхто не повинен бути змушуваний свідчити проти себе при обвинуваченні в будь-якому кримінальному злочині, як також ніхто не може бути позбавлений життя, свободи або власності, без законного судового переслухання; приватна власність не може бути відібрана для громадського користування без справедливої винагороди.

VI.

В усіх кримінальних переслідуваннях обвинувачений повинен користуватися з права на швидкий і відкритий суд безсторонніх присяжних з штату чи округи, де доконано злочину, при чому ці округи мають бути наперед установлені законом; обвинувачений мусить бути повідомлений про характер і причину обвинувачень і користатися з права мати очну ставку з свідками обвинувачення за обов'язковою для всіх проце-

дурою, ставити свідків на свою користь, та використувати допомогу адвоката для своєї оборони.

VII.

Судові процеси, що базуються на звичаєвому праві (common law), коли розміри претенсій перевищують двадцять долярів, повинні належати до суду присяжних, і жадний випадок, що був розглянений судом присяжних, не може переглядатися вдруге в будь-якому суді Сполучених Штатів інакше, як відповідно до законів звичайного права.

VIII.

Не можна встановлювати занадто високих застав, накладати занадто високих штрафів або жорстоких і незвичайних кар.

IX.

Перелік у Конституції певних прав не повинен тлумачитися для заперечення чи обмеження інших прав, що належать народів.

X.

Повноваження, що не передаються цією Конституцією Сполученим Штатам і не заборонені нею окремим штатам, належать відповідно штатам або народів.

XI²⁰⁾.

Судова влада Сполучених Штатів не повинна тлумачитися так, що вона поширюється на всі судові справи, законно і справедливо розпочаті або проваджені проти одного з Сполучених Штатів громадянами

²⁰⁾ Ратифіковано 8-го січня 1798 року.

іншого штату чи громадянами або підданими якоїсь чужоземної держави.

XII²¹⁾.

Виборці сходяться в відповідних штатах і таємним голосуванням подають свої голоси за Президента і Віцепрезидента, що з них принаймні один не є мешканцем того самого штату, що й вони. В своїх бюлетенях виборці вказують особу, що за неї вони голосують як за Президента, і в окремих бюлетенях особу, що за неї вони голосують як за Віцепрезидента. Вони мають виготовити окремі списки на всіх осіб, голосованих на Президента, і на всіх осіб, голосованих на Віцепрезидента, вказавши кількість голосів за кожного. Ці списки вони мають підписати, засвідчити й запечатаним листом переслати до місця осідку уряду Сполучених Штатів, на руки голови Сенату. Голова Сенату має в присутності Сенату й Палати Представників відкрити всі такі звідомлення, і тоді голоси підраховуються. Особа, що дістала найбільше голосів на Президента, має бути Президентом, якщо ця кількість становить більшість з загальної кількості призначених виборців. Якщо жадна з виставлених кандидатур не матиме такої більшості, тоді з осіб, що мають найбільшу кількість голосів з списків кандидатур на Президента, але не більше як три такі особи, Палата Представників має відразу таємним голосуванням вибрати Президента. При таких виборах Президента голосування відбувається за штатами, при чому представництво кожного штату має один голос. Кворум для цієї мети складається з двох третин штатів, репрезентованих кожний одним або кількома членами і для обрання потрібна більшість з-поміж усіх штатів. Якщо

²¹⁾ Ратифіковано 25 вересня 1804 року.

Палата Представників, що їй припало право вибирати, не вибере Президента до четвертого дня наступного березня, обов'язки Президента має виконувати Віцепрезидент²²), так само як у випадку смерті чи інших причин, що не дозволяють Президентові виконувати свої обов'язки.

2. Особа, що дістане найбільше число голосів на Віцепрезидента, має бути Віцепрезидентом, коли це число становить більшість усієї кількості призначених виборців. Якщо ніхто не одержить більшості, то Віцепрезидента вибирає Сенат з двох кандидатур, що мають найбільшу кількість голосів у списках. Кворум для цієї мети має складатися з двох третин загальної кількості сенаторів, але для обрання потрібна більшість з загального числа сенаторів.

3. Жадна особа, що не відповідає вимогам Конституції, щодо Президента, не може бути обрана також на Віцепрезидента Сполучених Штатів.

XIII²³).

1. Ні в Сполучених Штатах, ні в будь-якому іншому місці, що належить до їх юрисдикції, не повинні існувати ні рабство ні примусова праця; остання припускається лише як покарання за злочин і в такому випадку винна особа повинна бути законно засуджена.

2. Конгрес має право забезпечити виконання цього параграфу відповідним законодавством.

XIV²⁴).

1. Всі особи, що народжені чи натуралізовані в Сполучених Штатах та підлягають їх юрисдикції, є

²²) Змінено в 20-тій поправці до Конституції.

²³) Ратифіковано 18-го грудня 1865 року.

²⁴) Ратифіковано 28-го липня 1868 року.

громадянами Сполучених Штатів і штату, де вони проживають. Жаден штат не може видавати чи застосовувати законів, що обмежували б привілеї й вільності громадян Сполучених Штатів. Жаден штат не може без законного судового розгляду справи нікого позбавити життя, свободи, чи майна і не може відмовити нікому, хто підлягає його юрисдикції, рівної охорони законом.

2. Число представників від окремих штатів встановлюється пропорційно до числа їх людности, враховуючи всіх мешканців кожного штату, за винятком індіців, що не оподатковуються. Але коли при будь-яких виборах для обрання виборців Президента чи Віцепрезидента Сполучених Штатів, при виборах представників у Конгрес, виконавчих чи судових урядових осіб штату чи членів законодавчих органів даного штату право голосу буде відмовлене комусь з мешканців чоловічої статі, що досягнув 21 року життя і є громадянином Сполучених Штатів, або коли це право якось обмежене, — з інших причин, ніж за участь у повстанні або інший злочин, — то число представників цього штату повинно бути зменшене в пропорції між кількістю цих громадян чоловічої статі і кількістю всіх громадян цього штату, що досягли 21 року життя.

3. Ніхто не може бути сенатором, представником у Конгресі, виборцем Президента або Віцепрезидента чи обіймати якусь цивільну або військову посаду в уряді Сполучених Штатів або в будь-якому штаті, коли він, склавши раніше присягу як член Конгресу, як урядова особа Сполучених Штатів, як член законодавчих органів якогось штату чи як виконавча або судова урядова особа штату в тому, що буде підтримувати Конституцію Сполучених Штатів, потім узяв участь у повстанні або заколоті проти цієї Конституції і подавав допомо-

гу чи підтримку її ворогам. Проте Конгрес може скасувати таке обмеження прав двома третинами голосів у кожній палаті.

4. Державні борги, зроблені відповідно до законів Сполучених Штатів, включаючи сюди й борги, зроблені для виплати пенсій і винагороди за службу в приборканні заколоту чи повстання проти Сполучених Штатів, важні і не можуть бути піддані сумніву. Але ні Сполучені Штати, ні будь-який із штатів не можуть вимагати й не повинні платити боргів, зроблених на підтрим заколоту чи повстання проти Сполучених Штатів, і не повинні виплачувати винагороди за втрату чи звільнення якогось раба. Всі такі борги, зобов'язання й грошові претенсії будуть вважатись за незаконні й неважні.

5. Конгрес має право забезпечити виконання цього параграфу відповідним законодавством.

XV²⁵⁾.

1. Виборче право громадян Сполучених Штатів не може бути відбиране чи обмежене Сполученими Штатами або окремими штатами з причин раси, кольору шкіри чи попереднього перебування в рабстві.

2. Конгрес має право забезпечити виконання цього параграфу відповідним законодавством.

XVI²⁶⁾.

Конгрес має право накладати й збирати податки з прибутків з будь-якого джерела, не розподіляючи їх між окремими штатами, і незалежно від перепису чи підрахунку населення.

²⁵⁾ Ратифіковано 30-го березня 1870 року.

²⁶⁾ Ратифіковано 25-го лютого 1913 року.

XVII²⁷⁾.

1. Сенат Сполучених Штатів має складатися з двох Сенаторів з кожного штату, вибраних населенням останнього на шість років. Кожний сенатор має один голос. Виборці в кожному штаті повинні відповідати вимогам, установленим для виборів у найчисленнішу палату штатних законодавчих органів.

2. Коли відкриється вакансія в представництві окремого штату в Сенаті, виконавча влада цього штату має видати розпорядження про вибори, щоб заповнити цю вакансію. При цьому законодавчі органи окремого штату можуть уповноважити орган його виконавчої влади зробити тимчасове призначення, поки вакансія не буде заповнена народними виборами, відповідно до вказівок законодавчих органів.

3. Ця поправка не повинна тлумачитися так, щоб вплинути на обрання чи термін повноважень Сенаторів, вибраних перед тим, як ця поправка набрала сили як частина Конституції.

XVIII²⁸⁾.

1. Через рік після ратифікації цієї поправки виріб, продаж чи перевіз спиртних напоїв у межах країни, довіз їх у Сполучені Штати і всі території, що підлягають їх юрисдикції, як і вивіз звідти з метою пиття, цим забороняється.

2. Конгрес і окремі штати мають право спільно забезпечити виконання цієї поправки відповідним законодавством.

3. Ця стаття не буде важна, якщо законодавчі органи окремих штатів не ратифікують її як поправку

²⁷⁾ Ратифіковано 31-го травня 1913 року.

²⁸⁾ Ратифіковано 29-го січня 1919 року.

Скасовано 1933 року 21-ою поправкою до Конституції.

до Конституції в передбаченому Конституцією порядку протягом сімох років з дня її внесення Конгресом.

XIX²⁹⁾.

1. Виборче право громадян Сполучених Штатів не повинне відбиратися чи обмежуватися Сполученими Штатами чи якимсь окремим штатом з причин належності до певної статі.

2. Конгрес має право забезпечити виконання цієї поправки відповідним законодавством.

XX³⁰⁾.

1. Термін служби Президента й Віцепрезидента закінчується о півдні 20-го січня, а термін служби сенаторів і Представників — о півдні 3-го січня в ті роки, коли їх терміни закінчилися б, коли б ця поправка не була ратифікована. В цей же час починаються терміни урядування їх наступників.

2. Конгрес має збиратися принаймні раз на рік і перша сесія має починатися о півдні 3-го січня, якщо Конгрес не встановить законом іншого дня.

3. Якщо до часу, визначеного для початку урядування Президента, новообраний Президент помре, Президентом стає новообраний Віцепрезидент. Якщо до часу, призначеного для початку терміну його урядування, Президент ще не буде обраний або якщо новообраний Президент не відповідатиме вимогам закону, обов'язки Президента має виконувати Віцепрезидент, поки Президент не відповідатиме вимогам закону. Конгрес може законом передбачити випадок, коли ні новообраний Президент, ні новообраний Віцепре-

²⁹⁾ Ратифіковано 26-го серпня 1920 року.

³⁰⁾ Ратифіковано 6-го лютого 1933 року.

зидент не відповідатимуть вимогам закону, вказуючи, хто в такому випадку має виконувати обов'язки Президента, чи спосіб, яким має бути обрана особа, щоб виконувати ці обов'язки. Така особа має відповідно діяти, поки Президент або Віцепрезидент не будуть відповідати вимогам закону.

4. Конгрес може передбачити законом випадок смерті осіб з-поміж тих, з кого Палата Представників може вибрати Президента, коли до неї переходить це право, а також випадок смерті когось з тих осіб, що з них Сенат може вибрати Віцепрезидента, коли до нього переходить це право.

5. Розділи 1 і 2 наберуть сили найближчого 15-го жовтня після ратифікації поправки.

6. Цей параграф не буде мати сили, якщо він не буде ратифікований як поправка до Конституції законодавчими органами трьох четвертин штатів протягом сімох років з дня внесення його Конгресом.

XXI³¹⁾.

1. Вісімнадцята поправка до Конституції Сполучених Штатів цим скасовується.

2. Перевіз чи довіз в будь-який штат, територію, чи володіння Сполучених Штатів спиртних напоїв для постачання або вжитку, якщо це порушує місцеві закони, цим забороняється.

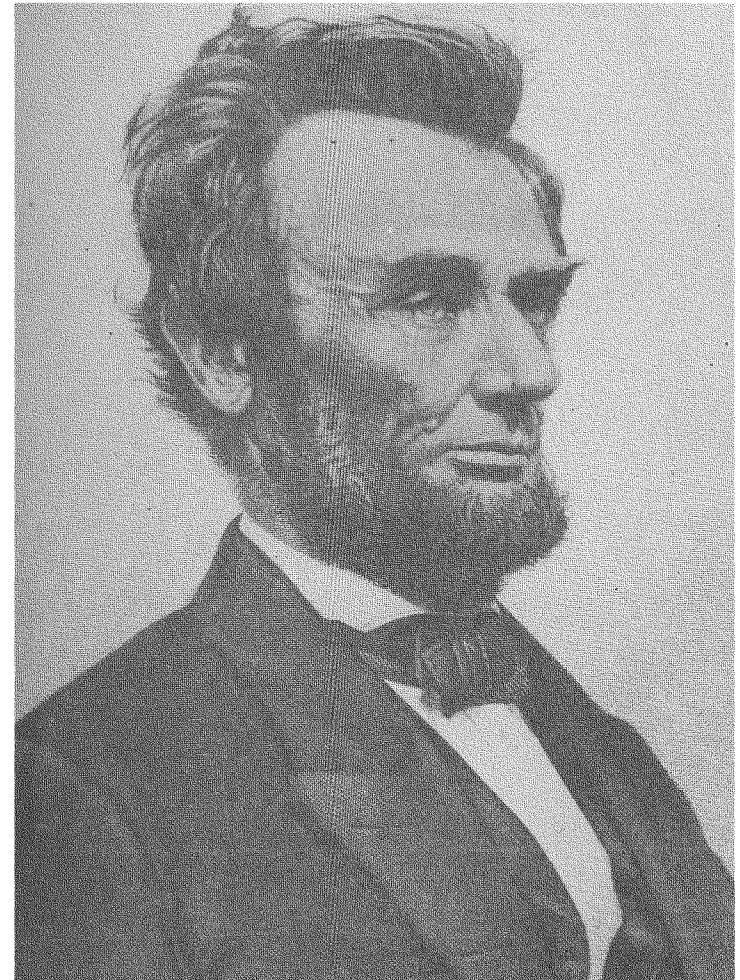
3. Ця поправка не набере сили, якщо вона не буде ратифікована як поправка до Конституції конвенціями окремих штатів в порядку, передбаченому Конституцією, протягом сімох років з дня внесення її Конгресом на розгляд штатів.

³¹⁾ Ратифіковано 5-го грудня 1933 року.

XXII³²⁾.

1. Ніхто не може бути обраний на Президента Сполучених Штатів більше, ніж двічі. Той, хто був Президентом чи виконував обов'язки Президента довше, ніж два роки, протягом терміну, на який інша особа була вибрана Президентом, не може бути обраний на Президента більше, ніж один раз. Але ця стаття не поширюється на особу, що була Президентом в той час, коли Конгрес запропонував цю статтю, і не перешкоджає особі, що буде Президентом чи виконуватиме обов'язки Президента протягом того терміну, під час якого стаття набере сили, бути Президентом чи виконувати обов'язки Президента протягом решти цього терміну.

2. Це доповнення не набере сили, коли воно не буде ратифіковано як поправка до Конституції законодавчими органами трьох четвертин окремих штатів, протягом сімох років з дня внесення його Конгресом.

A Lincoln

³²⁾ Набрало сили 1-го березня 1951 року.

**ГЕТТІСБУРЗЬКА ПРОМОВА ПРЕЗИДЕНТА
ЛІНКОЛНА**

**ВИГОЛОШЕНА ПРИ ПОСВЯЧЕННІ НАЦІОНАЛЬНОГО
ЦВИНТАРЯ, 19-ГО ЛИСТОПАДА 1863 РОКУ**

Вісімдесят сім років тому наші батьки заклали на цьому континенті нову державу, народжену в свободі і віддану ідеї, що всі люди народжуються рівними. Тепер ми ведемо велику громадянську війну, що має вирішити, чи ця держава, як також будь-яка інша держава, витворена в таких самих умовах і віддана такій самій ідеї, може тривало існувати. Ми зібралися на великому полі бою цієї війни. Ми прийшли сюди, щоб посвятити частину цього поля як місце вічного спочинку для тих хто віддав життя, щоб ця держава могла існувати. Те, що ми робимо, належне й правильне. Але в дійності ми не спроможні ні посвятити, ні освятити, ні звеличити цього місця. Хоробрі мужі, живі й поляглі, що змагалися тут, освятили цю землю так, що додати тут щось чи відняти понад нашу снагу. Світ ледве чи зверне увагу на те, що ми зараз тут говоримо, але він ніколи не забуде того, що вони тут dokonали. І тому, ми, що живемо, повинні посвятити себе тій незавершеній справі, якій вони ті, що тут змагалися, так шляхетно служили. Ми повинні посвятити себе тому великому завданню, що тепер стоїть перед нами — ми повинні перейняти від цих достойних по-

ляглих і ще з більшою відданістю далі провадити боротьбу за ту справу, якій вони віддали все доостанку. Ми повинні дати тут врочисту присягу, що ці хоробрі полягли не марно, що ця держава з Божою допомогою знову піднесе справу свободи і що уряд народу, з народу і для народу — ніколи не зникне з лиця землі.

СПИСОК ШТАТІВ США

Alabama	Алябама	Nebraska	Небраска
Arizona	Арізона	Nevada	Невада
Arkansas	Арканзас	New Hampshire	Нью-Гемпшир
California	Каліфорнія	New Jersey	Нью-Джерзі
Colorado	Кольорадо	New Mexico	Нью-Мексіко
Connecticut	Конектікат	New York	Нью-Йорк
Delaware	Делявер	North Carolina	Північна Кароляйна
Florida	Фльоріда	North Dakota	Північна Дакота
Georgia	Джорджія	Ohio	Огайо
Idaho	Айдаго	Oklahoma	Оклягома
Illinois	Іллінойз	Oregon	Орегон
Indiana	Індіана	Pennsylvania	Пенсільванія
Iowa	Айова	Rhode Island	Род Айленд
Kansas	Канзас	South Carolina	Південна Кароляйна
Kentucky	Кентакі	South Dakota	Південна Дакота
Louisiana	Люїзіана	Tennessee	Тенесі
Maine	Мейн	Texas	Тексас
Maryland	Меріленд	Utah	Юта
Massachusetts	Месачусетс	Vermont	Вермонт
Michigan	Мішіген	Virginia	Вірджінія
Minnesota	Мінесота	Washington	Вашінгтон
Mississippi	Міссісіпі	West Virginia	Західня Вірджінія
Missouri	Міссурі	Wisconsin	Вісконсін
Montana	Монтана	Wyoming	Вайомінг

District of Columbia Дистрикт Колюмбія

САМОУПРАВНІ ТЕРИТОРІЇ:

Alaska Аляска
Hawaii Гаваї

З М І С Т

	Ст.
Від Видавництва	7
А. Марголін. Американський Державний Устрій	9
Вступ	11
Деклярація Незалежності	
Від Конфедерації до Федератії	15
Конституція Сполучених Штатів Америки	20
Президент, Конгрес та Судова влада	26
Процедура законодавства в Сполучених Штатах Америки	32
Біл прав та інші доповнення (поправки) до Конституції	35
Уряди окремих штатів	39
Політичні партії	43
Портрет Джорджа Вашингтона	47
Деклярація Незалежності	49
Портрет Т. Джефферсона	55
Конституція Сполучених Штатів Америки	57
Поправки до Конституції Сполучених Штатів Америки	78
Портрет Абрама Лінколна	89
Геттисбурзька промова Президента Лінколна	91
Список штатів США	93

Printed in U. S. A.
WALDON PRESS,
203 Wooster Street,
New York 12, N. Y.